

Jaroslav Foglar
Závod o modřínový srub

Nakladatelství Atos
Jaroslav Foglar
ilustration Michal Kocián
ISBN 80-85435-06-3

PŘEKÁŽKA NA TRATI

Jistě jste už všichni slyšeli, jak někdo při vyprávění něčeho hrozného nebo strašidelného řekl tato podivná slůvka: „Krev mně ztuhla v žilách!“ Nikdy jsem si nedovedl představit, jaký je to asi pocit tohle „ztuhnutí krve“, třebaže jsem věděl, že krev i při tom největším leknutí je pořád stejná a že to je jen pocit leknutí a zdřevěnění těla se tak vyjádří. Až jednou jsem sám několik takových vteřin „tuhnutí krve“ na sobě zažil.

Poslouchejte, co se stalo:

Za Ledčí nad Sázavou k Vilémovicím běží dráha v záhybu trati na vysoké zdi. Na jedné straně dráhy se zvedá do výše příkrá stráň porostlá lesem, na druhé straně pak spadá trať kolmou stěnou, značně vysokou, přímo do řeky.

Na druhé straně řeky proti záhybu trati je krásná louka, kde jsme trávili šťastné prázdniny. Několikrát denně projížděl naproti po trati malý vláček. Někdy byl tažen maličkou lokomotivou předpotopního tvaru, které jsme říkali „Černá káča“, jindy jel vláček motorový, zvaný „Kombuška“.

Kteréhosi parného dne káceli na vysoké příkré stráni nad tratí stromy. Z našeho tábora jsme kácení v husté stráni vlastně ani neviděli, ale řezání pil, dosekávání sekyrami, praskot stromů a temné pády bylo slyšet po celé zátočině.

Pak den pohasl, dřevorubci odešli domů a do kraje nadešel večerní klid, mír a ticho. Po řece pluly zase „večerní pěny“.

Vysoké stráně se ozlatily červánky, z luk zavoněly Otavy. A zase ticho. Jen z trati chvilkami sem tam dolehlo kovové cvrknutí, zazvonění. Tosluncem rozpálené koleje vychládaly ve večerním stínu.

Bylo už docela tma, když se to stalo! Najednou do úplného ticha zazněl z protější stráně praskot. Nejdříve jen takový nenápadný, ale brzy zmohutněl a byl zakončen táhlým pádem. Ano - nebylo pochyby - naříznutý strom vlastní tíží dolomil svůj řez a nyní se zřítíl z příkré stráně dolů k trati!

Ještě chvíli harašila hlína a drobné kaménky za řítícím se stromem a pak vše utichlo. A zatím co tam někde v příkopě vedle trati nebo na úzké rovince mezi strání a kolejemi dohasínal stromu život, povídali jsme si, jak je to možné, že strom sám o sobě mohl spadnout. Někdo říkal, že je to zlé znamení, jiný mínil, že

na strání jsou zloději, kteří chtějí strom odnést a že se jim to nepovedlo.

Nálada byla už taková, že jsme se všichni mimoděk shrnuli do hloučku, nikdo by nezůstal na tmavé loučce ani o krok pozadu za živý svět. (Byl by to pěkný bobřík odvahy jít teď od nás sám do lesa!) Pak za ohybem řeky smutně zapískal motorový vláček.

A najednou mne napadlo něco hrozného, až se mně srdce rozbušilo. Proboha - což jestli podseknutý strom spadl se stráně až na koleje? Nebylo by to docela nic divného při té příkrostiti stráně, která se zdvihala hned od trati! Ba - je to skoro určité, že strom je na kolejích! Že mne to dříve nenapadlo! A je tma. A vláček tam jede po úzké vysoké zdi a dole - hluboko dole je cestička a hned pod ní dlouhý zákrut řeky s ohromnými ostrými balvany! Určitě se vlak zřítí ze zdi do řeky, jestliže je strom na kolejích!

Co ale teď? Rychle nějaký nápad! -Rychle! Rychle! V záhybu se už objevila zář - a teď už se ukázaly dvě oči, dvě svítilny motorového vlaku. Reflektory září, to je pravda! Celá stráň i skály jsou jimi osvětleny, ale na kolejích vidět není! „Baterku,

rychle baterku!" Křičím zoufale. „Třeba ten strom padl na koleje -víte -!" Všichni pochopili, co myslím. Několik baterek zasvítilo vedle mne.

Pepík Hůrku byl ještě v plavkách z podvečerního koupání.

„Pepíku," křičím dále, „rychle plav přes řeku! Se světlem! Vyběhni na trať a mávej světlem, aby vlak zastavil!"

Pepík vyrazil jako šíp. Ani v nejparnějším dnu nevlezl do vody tak rychle a bez osmělování, jako teď. Několik obětavců běželo a plavalo v trenýrkách s ním.

Snad ještě včas doplavou, vyhrabou se na konci vysoké zdi po stoupající travnaté stráni na trať a vlak zastaví!

Ale vlak už je tady! Máváme zbývajícími svítilnami na našem břehu. Opisuujeme jimi velké kruhy. Plavci se svítilnami se teprve vynořují z vody na druhé straně a opatrně mezi ostrými balvany ve vodě se snaží vystoupit na břeh pod železniční zdi.

Je konec! Je konec! Nemohou se dostat včas na trať, aby světlem dali signál k zastavení vlaku!

Točíme svými svítilnami šílenou rychlostí. Cožpak ani nás řidič nevidí?

Vlak vjíždí do zatáčky nezměněnou rychlostí. Voláme, křičíme: „Zastavte - zastavte!!!" - dole pod zdí se rozsvítilo světýlko.

To Pepík Hůrku s hochy je už na břehu. Ale vlak už má skoro nad hlavou. Je úplný konec, vseje ztraceno! Vidím jen dvě ohnivé oči vjíždět na vysokou zeď. Teď - teď už někde musí —

A v tom do našich horečně napjatých myslí doléhá strašlivá rána, třeskot skla, praskot dříví - kmen tedy skutečně padl na trať a vlak teď na něj najel!

Zkomírám hrůzou. Nastává oněch několik vteřin, kdy mně „tuhne krev v žilách". Jak dlouho může letět převržený vlak z vysoké zdi na skaliska do řeky? Snad čtyři-pět vteřin...

Nedýchám, nemohu dýchat. Nemohu se také ani pohnout.

Stále čekám, kdy se ozve rána druhá, hroznější té první, rozbití toho spadlého vlaku na skaliskách hluboko pod tratí.

Ale místo toho slyším skřípot brzd, pak rozčilené volání, několik světýlek je na trati. Napětí povoluje, začínám zase dýchat. Předek motorového vozu rozrazil kmen na několik kusů, rozbila se světla, okna a přední část vozu, ale vlak nespádl ani nevykolejil.

„Vždyť jsme vám dávali znamení světlem!“ Křičím skoro vztekle na řidiče přes řeku. „Neviděli jste?“

„Viděli! Ale copak můžeme dát na každé světlo? To bychom museli zastavovat na každém kroku!“ odpovídá řidič.

Nepřeli jsme se tedy už. Vlakový personál odstranil zbytky kmenu a vláček se zvolna rozjel k iLedči. A my jsme se v tichu zotavovali z těch několika minut napětí a vzájemně jsme se snažili vylíčit, jak bylo každému z nás, když jsme po té ráně na trati čekali ve tmě na pád vlaku do řeky. My všichni účastníci té příhody víme, co to znamená, když někdo řekne „Krev mně ztuhla v žilách.“

MEZI NEBEM A ZEMÍ

Olaf Raben seděl na kraji dřevěné plošiny a díval se do zalesněných dálek před sebe. Hluboko pod ním se kývaly a šuměly špičky jehličnatých velikánů, které překrývaly skály, propasti a rozervaná údolí s vodopády i tichými tůňemi. A jen betonové pilíře, mnohé z nich ještě v dřevěném bednění, vyhledají z hloubek a jejich mokrá pach se mísí do vůně dřeva a pryskyřice.

Stavba lanové dráhy. Nejlepší lanová dráha světa! V jejích vozíčkách se bude dopravovat železná ruda z Kristineborgu až do Bo-lidenu. Přes hory a propasti, přes peřeje a vrcholky stromů, 96 km vzdušnou čarou s lany na 515 pilířích, s deseti mezistanicemi.

V Olafově jemné tváři plá výraz hrdosti a pýchy nad tím dílem. Vždyť jeho otec je zde jedním z hlavních inženýrů a mnohý plán této stavby vyšel z jeho hlavy a dovedných rukou. Je večer. Dělníci již odešli, a Olaf je zde sám na dřevěné plošině rozestavěné čtvrté stanice. A až se ještě více setmí, sestoupí po žebříkách dolů a půjde za otcem - inženýrem do

stavební kolonie, asi 2 km vzdálené. Teď zde však ještě chvíli chce sedět a dívat se do červánků.

Kdesi dole ve spleti trámů se nyní ozvaly lehké kroky a plošina se jimi neznatelně zachví vála. Olaf se znepokojeně ohlédl za sebe. Kdosi jde sem k němu nahoru. Kdo je to? Teď tu přece už nikdo nemá být!

Ve dveřích provizorní budky na plošině se nyní objevil Arvi Stromssón. Olafovu tvář přelétl mrak nevole. Obrátil se zase zpět k výhledu na lesy. Arvi je synem starého Strommsóna, dříve dělníka, nyní nočního hlídače na tomto úseku stavby. Olaf měl s Ar-vim už několik hádek a několikrát se také důkladně setkaly jejich pěsti. Nebyli spolu nikdy přátelé.

„Je večer a nikdo už nesmí být na stavbě! Co tu děláš?“ řekl ledově Arvi.

„A co zde děláš ty?“ odsekl Olaf, aniž se otočil.

„Jsem ve službě! Hlídám s otcem - víš o tom dobře!“

Teď se teprve Olaf otočil, vstaj a pokročil k Arvimu. Jeho tvář plála ještě větší hrdoostí, když pravil: „A já jsem synem hlavního inženýra!“

„Ani kdyby tvůj otec byl ředitelem stavby, nesmíš tu být po skončení práce. Znáš přece předpisy! Rozkazuji ti, jdi hned dolů do kolonie.“

Olaf zrudl zlobou. „Nebýt mého otce a ostatních inženýrů, museli byste vy, dělníci, vozit rudu až do smrti po kopcích a roklích, stovky kilometrů, dřít se jako otroci.“

„A nebýt dělníků,“ pravil klidně Arvi, „stavěli byste si vy, inženýři, lanovku tisíc let a ještě by nebyla hotová. Ale teď se syp odtud honem, než udělám udání! Slyšel jsi můj rozkaz? Jsem ve službě!“

8

V Olafovi všechno vře. Celá jeho bytost prahne po pomstě za pokoření. Dříve, než si to uvědomil, vylétla jeho pravička a zasáhla prudce Arviho bradu.

Arvi, nepřipravený na tento záludný výpad, se zapotácel několik kroků k dřevěné budce. Ale co to dělá Olaf? Nasazuje

hák pro dopravu nákladů na lano, odráží se prudce od plošiny a sjíždí ve volném závěsu kamsi do hlubiny k pilíři číslo 209. Doprava osob je tímto způsobem zakázána. Háky zde slouží jen k přepravě staviva z mezistanice na nejbližší pilíře. Také žádný rozumný člověk by se této krkolonné a šílené nebezpečné jízdy neodvážil. Olaf se drží háku jen holýma rukama a sjíždí nad závratnou prohlubní asi 200 metrů vzduchem k dalšímu pilíři. Ví o zákazu i nebezpečnosti tohoto kousku, ale musí ukázat Arvimu, že se nebojí ani jeho, ani nebezpečí této vzdušné cesty. Těch dvacet nebo třicet vteřin jízdy přece vydrží držet se na háku, klouzajícím dolů po laně. Olaf ale neví, že nepřistane dole na malé plošince pilíře, kde se má hák samočinně i se svým nákladem zvolna zabrzdit!

„Olafe! OlafeRabane! Nedojedeš kpilíři!“ slyší za sebou v hukotu proudu vzduchu úzkostlivý hlas Arviho. „Na laně je uprostřed protilano, zarazíš se tam! Olafe - slyšíš?“

Už je však pozdě. Bylo pozdě už vteřinu po tom, co se Olaf odrazil od plošiny. Žádná slova ho už nemohla vtáhnout zpět na pevnou půdu plošiny.

Silný náraz prudce sjíždějícího háku do překážky na laně rozkmital divoce Olafovo tělo, visící jen za ruce na spodním konci háku, v polovině dráhy. Ruce se pevněji sevřely a zapraskalo v nich. Strašlivá bolest a únava v ramenech i loktech a dlaních se zmocnila Olafa a leknutí ochromilo jeho duši.

A dole v hloubce šumí klidně špičky stromů, naklánějí se ve večerním větříku sem tam a kdesi hučí voda.

Co teď? Proboha, co teď? Nemůže ani zpět nahoru na stanici, ani dolů k pilíři. Olafovi vypovídá mozek službu.

„Arvi Strommsone, pomoc!“ vzlykne v smrtelné hrůze. Cítí, že vydrží snad jen už několik vteřin v tom pekelném závěsu. Ruce ochabují, jako by byly rvány v ramenech z těla, dlaně se křečovitě svírají a srdce buší jako zvon.

A syn hlídače, s dosud pálicí bolestí v tváři, ve varu několika drahocenných vteřin překotně uvažuje. Než by se dostal na pilíř

10

a stáhl protilano, bránící Olafovu sjezdu, uplynula by nejméně čtvrt hodina. Tak dlouho se Olaf nevydrží držet na háku.

Kvapně vybírá mezi složenými háky hák, určený pro těžké náklady a upravený pro bržděnou jízdu. Připevňuje se k němu kovovým opaskem a přivazuje ještě ohromný balík silného provazového lana. Snad se to podaří!

„Olafe, jedu!“ volá, „drž se ještě chvíli!“

„Neudrším se už!“

„Musíš!“ Arviho hlas překonává hrůzu a zní velitelsky.

Dojíždí, zvolna k umdlévajícímu Olafovi a napřahuje k němu obě ruce, aby ho nárazem nesrazil.

Nastává několik vteřin zoufalé práce nad úděsnou hloubkou.

Olafovy ruce ochably a pustily se háku. Vzápětí ale pud sebezáchovy mu ještě v podvědomí káže, aby se křečovitě chytil Arviho. Drží se ho, ale taky Arvi pracuje celým tělem. Sevřel ho do svých nohou jako do kleští, levou rukou ho drží za límec kabátu a pravou rozbaluje kotouč provazového lana. To svým volným koncem letí dolů.

„A teď se chyt!“ křičí Arvi na Olafa. Ten opatrně jednou a potom i druhou rukou se pouští Arviho obleku a chápá se zavěšeného lana. A zvolna se spouští k zemi. Arvi se odepíná z opasku a následuje ho.

Lano nedosahuje až na zem. Končí několik metrů nad špičkami nejvyšších stromů. „Musíme skočit do větví!“ určuje Arvi a Olaf už tam padá, neboť se neudržel na rozkymáceném konci lana. Zapadají stále do hustějších a silnějších větví, které mírní jejich pád. Jehličí odírá jejich tváře, větve je zraňují, ale pád je zastaven. Z poloviny stromu slézají hoši již zvolna na zem.

„Jsi správný chlapík! Děkuji ti!“ Mluví pak dole na pevné zemi Olaf k Arvimu a tiskne mu vděčně ruku. Arvi mlčí, jen se na Olafa usměje.

Nad špičkami stromů pluje dravý pták A lesy šumí a voda kdesi zpívá přes peřeje.

11

VENDA Z MĚSTA

Nikdy se snad Venda Cimlerů netěšil na prázdniny tak, jako letos! Pojede k tetičce do Trnkova. Má tam slíbené kolo, které bude moci prohánět od rána do večera, koupání užije také dost, prý i loďku, možná, bude mít na celé prázdniny vypůjčenou. To bude něco!

Posledních několik dnů před odjezdem vyplnil Venda horečnými přípravami. Sháněl nějaké knížky ke čtení, které si chtěl vzít s sebou pro případ deštivého počasí. Nakoupil si několik udiček a splávků, kdyby snad bylo možno v Trnkově chytat ryby. Také filmy do aparátu sháněl.

A pak se Venda ocitl v Trnkově. První dny bylo podmračené, dosti deštivé počasí a tak Venda dělal jen výzkumné výpravy na všechny strany. Seznámil se také s několika hochy ze sousedství a navázal s nimi pevné přátelství. Zavedli ho pod stráň, kde byla báječná ozvěna, ukázali mu místo, kde se vloni zřítilo z náspu auto, lovili s ním v malém potoku mloky a nezapomněli na nic, co by Vendu mohlo zajímat!

A když konečně začalo pálit sluníčko, šli se koupat do řeky.

„Umíš plavat?“ ptal se Vendy Ota Bezděků, kamarád ze sousedství. Venda neuměl! Ale styděl se to hochům přiznat. Přece on, chlapec z města, nesmí být chlapcům z Trnkova pro smích!

„Aby ne!“ řekl sebevědomě a už shazoval košili.

Někteří kamarádi už byli ve vodě. Zatím jen na kraji. Voda jim šla zatím jen po kotníky. Po několika krocích stoupla až ke kolenům.

Venda to mírné klesání dna pozoroval s uspokojením. Měl nejdříve strach, že voda bude hluboká hned u kraje. To by do

ní nemohl a hoši by hned poznali, že plavat nedovede. Ale voda je zde na kraji mělká! Půjde v ní až po prsa a tam pak bude poskakovat po jedné noze na dně a rukama bude dělat tempa. Nikdo nepozná, že plavání jen předstírá! A kdyby kluci chtěli, aby s nimi plaval přes řeku, vymluví se, že to má doma zakázané.

Hoši teď na sebe stříkají a tak se vzájemně „osmélují“. Stříkání studené vody na suché tělo není příjemný pocit. Ale když hoši stříkli i na Vendu, který opatrně kráčel do vody, opanoval se a dělal, jako kdyby mu stříkání ani trochu nevadilo.

„Venda je - pane - otužilý!“ řekl s obdivem Ota Bezděků. Vendovi ten obdiv dodal. Vřítel se do vody dravě a rychle, jen 12

aby ukázal, že není ani trochu choulostivý. Udělal v ní dřep, že mu jen hlava koukala a zase se narovnal. Cákal radostně kolem sebe. Byl „osmělený“, jak se říká v mluvě těch, kteří se koupají.

„Pojďme si hrát na babu!“ navrhl pak Otík Bezděk. Jeden z hochů se dotkl Vendova ramene a vykřikl:

„Ano, a Venda ji má! Babičko -babičkóóóó...“

Hoši se ve smíchu rozprchli ve vodě. Někdo plaval od Vendy naznak, jiný hrabal „čubičku“, Ota Bezděků „ouško“, ale plavali všichni! To Venda poznal. A zlobil se sám na sebe, že on jediný sám je zde neplavec, belhající se jednou nohou po dnu řeky. A nikoho nemůže dohonit! Ve vodě se člověk tak těžko po nohou pohybuje! Ota Bezděků plave vždy skoro až k němu a když si už Venda myslí, že na něho dosáhne, rozmáchne se Ota a jako rybička se od něho vzdaluje. A tolik se přitom směje!

Venda už pomalu dostává zlost. A na Otu nejvíc! Teď ho ještě dokonce někdo zezadu postříkal mocným proudem vody, která mu stekla až do očí. Má spleené řasy, oči ho tlačí, pálí a on nic nevidí. A kdo mu to teď tak protivně zahoukl do uší?

Venda už zuří! Dělalí si z něho blázny! Proč sem dnes s kluky jenom chodil?

Otevírá oči, vidí vše ještě rozmazané, má v nich vodu. Ale Otu Bezděka poznává. „Musím mu dát babu! Musím mu ji dát, ať už mám pokoj...“ Vrhá se za Otou. Byl jen asi dva kroky od něho. Voda mu sahala až po ramena. Nadskočil trochu, aby se k němu dříve dostal.

Ale - pozor, pozor - co se to děje?

Venda najednou necítí podnohama dno. Jak to mohl tak podivně nadskočit? Mává zoufale rukama.

Hoši se vesele smějí. Venda je vidí očima, rozšířenýma hrůzou. Proboha - topí se, topí se!

Ruce mlátí divoce ve vodě. Voda je dole v nohách tak úžasně studená, ledová.

A teď-hrůza-Venda cítí, že se propadá ještě hlouběji. Nemůže dýchat, ústa i nos má už pod vodou. Co to je? Vendovy oči jsou těsně u hladiny vody. Nikdy neviděl povrch vody tak zblízka jako teď! Zoufalství ho obestírá, dusí se, dusí!!

Hrůza bije do jeho duše. Teď se potopil docela. V uších mu hučí - před očima má žlutozelené světlo. Nezavřel oči ani pod vodou. Srdce mu tluče. Zalyká se. Hukot je tak úžasný. V uších i očích mu tlačí voda. A Venda se nemůže dostat ani o kousíček ke břehu, ke své záchraně!

13

Teď se ve smrtelném zápasu vynořila jeho hlava zase vteřinku nad vodu - ale Venda to už teď ani nevnímá.

Hoši zatím přestali hrát. S Vendou není něco v pořádku. Všichni to vidí!

„Venda se topí! Venda se topí!“ rozkřičely se jejich hlasy.

Někteří hoši bezhlavě prchají od Vendy ke břehu, jiní - zkamenělí hrůzou - přihlížejí Vendovu smrtelnému zápasu.

Nemohou se ani pohnout. Jen Ota Bezděků neztratil duchapřítomnost. Plave k místu, kde se před vteřinkou Venda zase potopil. Voda se tam vaří zelenými bublinami. Teď se vynořuje kousek ruky.

Ota je zde několika mocnými tempy. - Chce podebrati Vendu jednou rukou pod bradou a druhou chce plovat ke břehu. Ale Vendovy zoufalé ruce pod vodou nahmataly svého zachránce, objaly jeho kolena a nepouštějí, tisknou a tisknou, jako ocelová obruč...

Ota sebou škubá, ale bezvýsledně - Venda jako závaží ho táhne pod vodu. Marně dělá Ota zuřivá tempa, rychleji a rychleji. Teď už se napil ošklivé říční vody. Těžce dýchá. Potápí se a snaží se pod vodou osvoboditi se od Vendova železného sevření. Vendovy ruce se drží jeho kolen jako chapadla. Ota se už také dusí. Srdce mu buší jako zvon. Smrt jde zdánlivě tak pomalu v těch posledních vteřinách.

Pak sevření povoluje. Venda ztrácí vědomí - či snad už je mrtvý? Pouští se Oty a propadá se kamsi ještě do větší hlubiny. Ota vylézá na povrch. Vzpamatoval se trochu při nadýchání se vzduchu.

První jeho myšlenka byla: „Ke břehu - ke břehu!”

Ale co Venda? Přece ho tam nenechá! Nadýchl se znovu a potápí se. Naráží na nehybné Vendovo ^tělo. Rve se s ním, strká a zase tahá je po kamenitém dnu. Nadzvedává - a když mu hlava začíná třestit a plíce praskat napětím, vynořuje se hlava z vody.

Je na mělčině. Čísi dospělé ruce ve smáčených rukávech se chápou jeho i Vendova těla. Ota slyší kolem sebe spousty hlasů, ale nerozeznává nic - v hlavě mu hučí - tak mocně a divně. Kolena se mu podlamují a začínají se třást. A pak už neví nic, docela nic, na nic se nepamatuje...

Probral se k vědomí až ve stínu křoví. Skláněl se nad ním doktor Kovář a Ota slyší jako z dálky jeho hlas:

„Jsi chlapík, Oto, jsi chlapík, zachránil jsi lidský život!”

14

Také Vendu už přivádějí umělým dýcháním k vědomí.

A za několik dnů, když Vendův děs před vodou pomalu mizel, dal se Venda zapsat do plaveckého kursu.

Už nikdy se nechtěl v životě topit ani přivádět jiné do nebezpečí utonutí.

NYAM, NEJLEPŠÍ Z DOBRÝCH

Někdo přiložil na oheň. Ten se opět rozhořel. Jeho záře zaplašila stíny, osvětlila kmeny stromů a tváře lovců v ní byly ostré a jasné.

„Zítرا ráno tedy vyrazíte," pravil běloch s úsměvem k domorodým lovcům, u kterých byl hostem.- „A ty, Paleo, dáš vyhnat stáda nahoru do hor. Nebojíš se o ně? Kdo je hlídá?" Stařec Paleo se zasmál podivným, neveselým smíchem, jakým se neumí smát žádný bílý člověk. „Mám u nich přece pět hochů. A dobrých!" řekl s pýchou. „Viděl jsi Nyama, pane?" „Nevěřím příliš hochům," usmál se běloch trochu opovržlivě. „Hoši jsou děti. Jak jim můžeš svěřit taková stáda? Utečou, až první divoké zvíře zavrčí ze tmy svýma očima! A co bojovníci Skalního kmene, kteří vás pronásledují na každém kroku? Nemohou se zatoulat až tam a hochy pobít? A nesvornosti chlapců se také nebojíš? Jsou snad poslušní tvých slov zde, v tvé přítomnosti. Ale co tam nahoře v kopcích a lesích? Bez tebe se za nejbližším pahorkem pohádají a každý potáhne s kouskem stáda jinam."

„Soudíš jistě podle bílých hochů, pane," zarachotilo z mocných prsou jiného lovce. „Ale naši hoši jsou jiní. A pak, vždyť je s nimi Nyam!"

Toto jméno pronesl lovec takovým hlasem, jakým vyslovujeme slovo, jež má udivit, ohromit.

„Nyam," opakoval bílý muž mimoděk. Jméno slyšel poprvé a nic mu neříkalo. „Je to asi nejstarší chlapec - vid'?"

Paleo zavrtěl hlavou. „Všech pět hochů spatřilo stejný počet jar a zim. Mýlíš se. Nyam přišel na svět ve stejném létu a ve stejném úplňku jako ostatní. A přece je jejich hlavou."

Teprve teď bílý muž poněkud zbystril pozornost. „Přesto, že

15

je stejně starý jako ostatní, oni jej poslechnou?" ptal se pochybovačným hlasem.

„Ano," kývl hlavou Paleo.

„Je tedy asi nejsilnější ze všech?"

„Ne, je stejně silný a stejně obratný, jako druzí," odporoval Paleo a jeho oči se usmívaly a hleděly do ohně tak upřeně, jako kdyby v něm viděly nějaký příběh. Potom poposedl ještě blíže k plamenům, rukama odhodil do červeného kruhu několik žhnoucích oharků a bílý muž začal poslouchat příběh o Nyamovi.

Od svého zrození žil Nyam se svými čtyřmi druhy zde, v údolí sladkých jader. Vyrůstali vedle sebe jako synové z jedné chýše, ačkoliv každý z nich patřil do jiné. Předháněli se v činech, v nichž mohli dokázat svou dovednost a sílu. Byli odvážní, vytrvalí a znali mnohé z tajů lovu. Ve vodě pluli jako dravé ryby, v korunách stromů se pohybovali bezpečně a obratně. Byli pružní a ohební, jejich bronzová těla byla jako houžve a přece krásná. Starý Paleo je učil mnohým věcem, které má znát nastávající bojovník kmene. Hoši Palea obdivovali a slůvka jeho pochvaly je rozradostňovala na celé dny.

Ó - dobrý Paleo! Jak si dovedl získat srdce chlapců! A potřeboval to. Doba jeho vlastní síly už dávno minula a začínal být slabý i pro ošetřování stád, což bylo jeho úkolem, když už nemohl být lovcem. Po každém skončení dlouhodobé pastvy vracíval se se stády z hor vždy víc a více unaven. Už brzy bude za sebe potřebovat náhradu.

A právě tu nalezne v pěti chlapcích - z Údolí sladkých jader. Jsou ještě příliš mladí, než aby mohli být lovci, ale dost silní a schopní, aby mohli vést a pást stáda kmene. Jen jedna věc soužila jeho hlavu - komu z nich má předat vedení nad ostatními, když si byli ve všem rovni?

Paleo to věděl, a právě proto se jeho dobré, spravedlivé srdce rmoutilo nad tíhou rozhodnutí. Žádnému z chlapců nechtěl ublížit

Kteréhosi večera na jedné z posledních dlouhých pastev se pak stala podivná příhoda.

Tma se snesla nad chýší z travin a křovin, ve které Paleo s hochy v noci přebýval. Chlapci už sehnali stáda dohromady, zapálili ohně, aby dravá zvěř byla udržována v patřičné vzdálenosti, a teď čekali na návrat Palea, který byl již od soumraku pryč.

Konečně se ozvaly před chýší jeho kroky. Cvičený sluch hochů
16

rozeznal, že jsou jiné, než jindy. Opatrné, ztichlé. Paleo nese jistě něco podivného, nebo se mu něco stalo.

Clona z travin se rozhrnula a Paleo vkročil dovnitř. V tváři měl zvláštní výraz nepokoje. Jeho hlas zněl nezvykle a vzrušeně.

„Jsou tady!“ byla jeho první slova šeptem pronesená. „Všude tady kolem!“ Jeho ruka přitom opsala kruh. „Bojovníci Skalního kmene! Ze všech stran se k nám blíží, je jich více, než kusů v našem prostředním stádu. Není uniknutí! Jsme ztraceni!“

Po jeho slovech nastalo ztrnulé ticho, někteří hoši se začali chvět.

„Probijeme se!“ vykřikl pak jeden z nich.

„Není to možné. Je konec,“ odpověděl chabě Paleo.

„Zemřeme tedy statečně,“ pravil jiný chlapec, ale v jeho hlasu bylo znát, že ještě není bojovníkem a umírat, že se mu nechce.

Pak někteří chlapci začali tiše naříkavě volat duchy na pomoc. Ale Paleo byl starý a zkušený, proto se brzy vzpamatoval.

„Můžeme se snad přece jen ještě zachránit,“ zašeptal. „Kdyby došla k nám dolů včas zpráva, mohli by naši lovci přispěchat a osvobodit nás. Ale já nemohu jít. Jsem příliš starý a moje nohy jsou pomalé.“

„Není to nebezpečné?“ zeptal se jeden z hochů. Ještě nikdy nestál nikdo z nich tváří v tvář smrti.

„Je,“ řekl krátce Paleo. „Ten, kdo půjde, se asi nevrátí a ani nedojde dolů. Ale kdyby přece jen k našim lidem dorazil, pak by zachránil sebe i nás.“

„Ne - ne!“ otrásl se jeden z hochů. „Já nepůjdu. Snad nám duchové sami nějak pomohou.“

Chlapec vedle něho se chvěl strachy a naříkal. Potom vstal hoch Nyam a řekl: „Já půjdu, Paleo. Snad doběhnu dobře a včas. Snad ještě uvidím Údolí sladkých jader i tebe, Paleo, a vás všechny v něm!“ Jeho velké černé oči zářily do tmy odvahou. Nebál se už smrti. Překonal také strach před tmou a dravou zvěří.

Paleo na něj vděčně pohlédl a ostatní hoši přestali naříkat a s tichým jáсотem Nyama obskakovali. „Nyam! Dobrý a statečný Nyam!“ volali. „Již nikdy nebude muset sbírat sladká jádra. Budeme navždy pracovat za něj!“

Pak Paleo utišil jejich slova a Nyam se začal zvolna plížit z chýše. Venku bylo výhružné ticho. I vítr v korunách stromů se utišil.

17

A v tom tichu bylo cítit děs a nebezpečí. V té tmě číhají a plíží se bojovníci Skalního kmene, krutí a zlí nepřátelé.

Krok za krokem, od balvanu k balvanu, od křoviska k druhému, pohybuje se Nyam neslyšně a opatrně.

Ale proč Paleo najednou z chýše za ním tak volá a neprozřetelně křičí? Vždyť jej nepřátelé uslyší! Co se stalo?

„Nyame, nejlepší synu z Údolí sladkých jader,“ volá Paleo radostně, „Vrať se! Pojď mezi nás!“

Hoši na Palea nechápavě hledí a Nyam ulekaně spěchá zpět do chýše, než někdo ze Skalního kmene, upozorněn voláním, vyšle ze tmy svůj otrávený šíp.

Ale Paleo nedbá tohoto nebezpečí, a všichni hoši, i Nyam vědí za chvíli proč.

„Není zde ani jeden bojovník Skalního kmene!“ volá Paleo.

„Zkoušel jsem vás jenom. Chtěl jsem vědět, kdo z vás je nejlepší, nejstatečnější a nejschopnější vést ostatní. Zkouška se podařila. Jsi to ty, můj Nyame! Ty ses nabídl k cestě smrti, když ostatní se chvěli bázni. Tobě odevzdám už v příštím období pastev naše stáda a tvé bratry, abys je vedl!“

„Nyam! Náš dobrý statečný Nyam!“ volali ostatní chlapci radostně. Uznali plně Paleoovu volbu.

A tak se stal Nyam jejich hlavou, a proto se také Paleo neobával svěřit mu stáda kmene.

V NEBEZPEČÍ ŽIVOTA

(Dobrodružství na rybníce)

Nadešel skoro jarní den, poslední z pololetních prázdnin. Po vysokém nebi letěla roztrhaná oblaka a slunce každou chvíli zazářilo na zbytky sněhu. Byla mimořádně mírná zima, sníh nepadal již někdy od poloviny ledna. Chlapci se svým vedoucím Vládou kráčeli po lesních cestách, zledovatělých střídavou oblevou i zase nočním mrazíkem, místy přecházeli veliké sněhové plochy lučin - a zase vcházeli do tichých slunných údolí, k jihu obrácených, kde po sněhu nebylo ani památky.

Tak došli až k ohromnému rybníku, pokrytému ještě ledem.

18

Jen v úzkém průplavu, vysekaném po celé jeho šířce, se čerila voda. Pravděpodobně jej vysekali chlapci z některé blízké vsi, snad aby si zkrátili cestu do sousední vesnice, ležící za rybníkem. Neboť na konci průplavu, u břehu, kde se oddíl zastavil, aby se asi na hodinku utábořil k odpočinku a k nějaké menší hře, byl vor s bidlem. S tímto plavidlem bylo možno dostat se na druhou stranu rybníka, aniž by se musela obcházet celá polovina jeho ohromného obvodu.

Vláda vyňal z torny svůj blok, nějaké obálky, barevné papíry a obrátil se k čekajícím chlapcům. „Zůstaňte všichni chvíli zde, připravím nějaký závod tady v těch skalkách a lesíku za námi!“ Významně se na chlapce usmál a vykročil k lesíku, kde jim brzo zmizel z očí.

Oddíl se rozdělil na malé skupinky. Ríša, vedoucí Žluté družiny, začal trénovat s družinou semafor a morseovku. Asi tušil, že signalizace by mohlo být při závodě potřeba. Chlapci z Modré si začali pinkat s míčem a Zelená družina se vydala k průplavu zkoušet vor.

Karel a Otík byli obuti do gumových holínek - a tak byli pány situace. Skočili na vor a zkoušeli jeho nosnost. Byla značná - ale vor je vor - a tak byli pořád po kotníky ve vodě a někdy výše, když z bezpečného středu voru někdo z nich pokročil k okraji.

Karel, podnikavý divoch, zápolil s dlouhým těžkým bidlem jak uměl. Občas pořádně pocákal Otík a ten bázně vykřikl.

Vždyť voda byla opravdu jako led.

„Ééj uchněééém, ééj uchněééém!" zpíval rozjařený Karel při každém odpichu, zatímco Otík se chechtal a volal na vzdalující se břeh... „a námořníci se vesměs zabývali lovem velryb a jiných mořských živočichů!" Když oba plavci dopluli na voru asi doprostřed průplavu, který se tam právě rozšiřoval v malé vysekané jezírko, podařilo se Otíkovi přimět Karla, aby mu bidlo na odpichování také na chvíli půjčil. Byl to nešťastný nápad. Ale kdo kdy může vždy vědět, co se stane v nejbližších chvílích?

Na slabšího Otíka bylo bidlo velmi těžké. Voda mu nadto ztékala z mokrého bidla na rukáv a studila, ale chlapec nechtěl zůstat v ničem pozadu za Karlem. Statečně se rozehnal, zajel bidlem těsně u voru - a dřevo se vzpříčilo pod vor. Otík je chvíli stačil udržet, prohnuté do oblouku jako luk. Ale pak se mu vyrazilo velikou silou z ruky - a v několika vteřinách bylo daleko od voru.

„Jsme trosečníci! Pomoc!" křičel vesele Karel - a s ním se smáli i hoši na vzdáleném břehu, kteří již delší chvíli plavbu Karla a Otíka pozorovali.

Ale ať dělali oba plavci, co chtěli, nemohli se s vorem k bidlu ani k okraji ledu nijak dostat.

„Tak veslujte trochu rukama!" radil jim poněkud znepokojeně ze břehu Ríša.

Zkusili to, ale pokus ani nedokončili, protože jakmile se někdo z nich přiblížil jen na několik vteřin k okraji voru, začal se vor na této zatěžkané straně ihned zvolna potápět do ledové vody.

Nešťastná plavba trvala již delší dobu a trosečníci na voru vystřídali svou rozjařenou náladu za lehce poplašenou, když se objevil u lesa Vláša. Skončil právě přípravu hry a chtěl pískat nástup, aby ji vysvětlil. Jeho tvář se zachmuřila, neboť jediným pohledem zjistil velké nebezpečí, které chlapci zatím pořád ještě nechtěli vidět.

„Krucipísek!“ zahromoval, rozběhl se k průplavu a zdaleka už volal: „Jak jste se tam dostali, vy šmodrchové? Hrom do toho! Jen jsem chvíli pryč... a už tohle!!“

Zastavil se konečně na břehu a chvíli horečně uvažoval. Pak vzkřikl přes vodu: „Otíku, stoupni si až těsně na druhý okraj voru a Karel ať vesluje směrem k bidlu!!“ Byla to jediná rada, kterou jim zatím mohl dát, ale vor byl velmi vratký a nadále se potápěl. Jeho plošina vystupovala z vody a byla klidná jen tehdy, když oba chlapci byli na jejím středu.

„Vláďo! Vláďo!“ křičel Toník, který táhl od lesíka tenký osekáný kmen poraženého stromku. „Tady je druhé bidlo! Třeba by s ním šlo něco dělat!“

„Hodíme bidlo co nejdál do vody a budeme za ním házet kameny, aby plulo k voru!“ radil Standa.

„To se nepodaří! Kdepak!“ mluvil rozechvěle Vláša. „Ale napadlo mě něco jiného! Dejte sem to bidlo, rychle!“

Vzal bidlo Toníkovi z ruky a vydal se po břehu až na čtvrtinu obvodu rybníka, kde pak vystoupil na led. Bidlo nesl opatrně před sebou, jako provazochodec, aby jej zadrželo na ledu, kdyby se snad probořil. Nohy dával daleko a široko od sebe, aby váhu svého těla rozložil co nejvíce - a tak kráčel kolmo na průplav k voru. Čím více se vzdaloval od břehu a blížil se k voru v jezírku průplavu, tím šel opatrněji a pomaleji. Co se potom dále seběhlo, bylo dílem několika okamžiků.

Vláša se zastavil v místech, kde si byl jist, že odtud už těžké bidlo k hochům na vor dohodí. Zvedl je oběma rukama nad hlavu, vzepřel se k obtížnému hodů a hodil.

Ale to už neviděl, jak daleko bidlo letělo a zda se k hochům na vor dostalo, či ne! Jak se totiž vzepřel k hodů a bidlo hodil, v

témže zlomku vteřiny se pod ním probořil s děsivým praskotem led - a Vláška spadl do prohlubně pod ním, do zelené ledové vody. Zahučela mu v uších, zaplavila nos a ústa, a nenadálé leknutí i ledovost vody mu takřka zastavily srdce. Tolikrát už dříve četl, že prý člověk v posledních chvílích života před smrtí v bezprostředním nebezpečí si v duchu vybavuje v závratné rychlosti všechny význačné zážitky svého života, na všechny své milé doma i přátele že prý si vzpomíná a loučí se s nimi. U Vlášky se ale toto románové líčení posledních chvil života člověka před zánikem nesplnilo! Věděl jen jasně, že je s ním konec, uvědomoval si to i v tom šíleném děsu zcela zřetelně. Zapadl pod led a nemohl objevit otvor, kterým se dolů, do té zelené tmy, propadl!

A myslí mu horečně kmitalo: „To je skutečnost! Je to skutečnost! Že za chvíli bude mrtev, to není žádný dobrodružný příběh, čtený v bezpečí a pohodlí doma z nějaké knížky!“

Dusil se už, měl dojem, že se mu rozskočí hlava. Spadl do vodní hlubiny bez přípravy, nenadechnutý, s malou zásobou vzduchu a nadto se vyčerpával křečovitými pohyby, tak jak mu je velel dělat pud sebezáchovy.

Ačkoliv jej voda těžce tlačila do očí, měl je dokořán otevřeny. Ale neviděl nic, než zelenavé přitnutí a do temena hlavy jej tlačil nemilosrdný tvrdý strop - led. Jen po levé straně se zdálo být trochu světleji. Tam musí být spása, záchrana!

V nevypsitelné hrůze vztahoval v ten směr obě ruce. Ponořil se bez své vůle do větší hloubky, a když jeho tělo vystouplo potom výše, hlava už nenarazila na led - zaplavilo jej oslnivé sluneční světlo, vyhlédlo jotvorem z ledu!

Se zoufalou urputností se zachytil ostrých ledových hran. Jako ve snu zahlédl několik chlapců, kteří pobíhali po břehu na okraji ledu a cosi zděšeně vykřikovali. Jejich slova však nevnímal.

Chtěl se vysunout lokty na led. Jeho okraj se pod tlakem loktů ihned ulomil a Vláška zase trošku propadl do hlubiny, ale byl

odhodlán bojovat o svůj život ze všech sil. Jako dvě mlátičky pra-

20

21

covaly jeho lokty na stále se lámajícím ledu, a tak postupoval ke břehu, decimetr za decimetrem, nechávaje za sebou vylámanou cestičku v ledu.

Duchapřítomný Vilda z Modré družiny rozdělal zatím s kýmsi na břehu veliký oheň a ostatní chlápci se rozběhli pro dřevo nebo pro Vládu sháněli v tornách suché části obleku.

Otík a Karel zkroušeně píchali na voru ke břehu bidlem, které stálo málem Vládu život!

„Bidlo tedy doletělo!“ pomyslel si Vláška.

Nad krajem znovu vysvitlo předjarní slunce a celý svět se zdál být ještě krásnějším, než předtím.

ŠTĚDRÝ VEČER FRED A HAWKEYE

Železniční vagón se kývá a drnčí a Fred Hawkey, patnáctiletý skaut 17. malcesterského oddílu, sedí v jeho koutu u okna, pohlíží bez zájmu do míjející krajiny a v jeho očích se zračí všechno možné, jen ne dobrá nálada.

Je Štědrý den, za chvíli vlastně už bude večer, vždyť venku už se tmí a večerní mlha usedá do kraje. Co se na tento den Fred natěšil! Co všelijakých příprav vykonal. A teď má tu dokonale pokaženou náladu!

Začalo to vlastně už včera večer, když maminka dostala jeden za svých záchvatů, po kterých musí dva tři dny potom vždycky ležet. Jaký to bude Štědrý večer, když je někdo doma - a k tomu ještě maminka - nemocen? Dnes ráno jel Fred jako obvykle ze své osady do města Malcesteru, třebaže už není škola. Chtěl zde koupit velkou pannu pro svou malou sestru Minnie a pak odpoledne se ještě zúčastnit před návratem domů oddílové vánoční slavnosti.

Vyhlednutá panna byla však už prodaná a Fred musel koupit jinou, značně menší - a tvrdohlavá Minnie bude doma večer brečet, že takovouhle pannu nechtěla. Určitě to tak dopadne,

Fred ji moc dobře zná! A na oddílové slavnosti byl pohřben poslední záchvěv Fredovy dobré nálady, když ten protiva divoch pihovatý Jackie vletěl do bedny s dárky a přerazil tam dřevěnou sošku

22

skauta, kterou Fred tajně skoro čtvrt roku pro oddíl vyřezával. A pak se chlapci z oddílu rozešli každý domů a jen Fred - protože je přespolní - musí se ještě potloukat skoro dvacet kilometrů vlakem, než přijede do své osady.

Vlak duní soutěskami, namáhavě supí do stoupajících částí trati a zase rachotí přes rokle a polozamrzlé bystřiny. Fredův zájem byl konečně probuzen pohybujícími se světélky tam na druhé straně řeky, podél které vlak nyní projíždí.

Stmívá se více a více a mlha houstne. Kdo si to tam dole hraje s těmi světly? Velké kruhy opisuje a zase mávání -skoro to vypadá jako nějaká znamení. A světel je několik.

Vlak teď zase stoupá, jízda se zvolňuje. Mrzutý průvodčí nahlédl do oddělení a přibouchl opět dvířka, když viděl, že žádný cestující nepřibyl.

Fred se vrací očima zase k světýlkům na druhé straně řeky. Pořád tam ještě do šera víří jejich rej, Fred teď rozeznává i několik postav, které se světly pobíhají. Co to má znamenat? Hrají si to nějakí chlapci z roztroušených samot, či jsou to opravdu nějaká znamení?

Vlak za chvíli vyjede na vrchol stoupání a pak se zase rozletí šílenou rychlostí po spádu, dole jen trochu přibrzdí, protože přes most se nesmí jet více než třicítkou, a přeletí po pětiobloukovém mostě Pstruzí říčku, která právě pod mostem tvoří malé vodo-pádky. Také zde byl kdysi Fredův oddíl, tábořili tu asi dva dny a Datlovi tady tenkrát uplaval klobouk a pstruhů tam nachytali celé hory.

Co by se tak stalo, kdyby voda most strhla a strojvůdce to v mlze neviděl? Fred na tu divnou myšlenku přišel při tom ustavičném dívání na ta vířivá světla tam naproti v hloubce na druhé straně říčky. Ale skutečně -něco to znamená - a teď

světélka pohasínají a zůstává jen jediné a to bliká, zhasíná a opět se rozsvěcuje -ano, Morseova abeceda, tři krátké záblesky - to je „S“ - a zase tři dlouhé - „O“ -a opět „S“, vždyť je to signál „S-O-S“! Někdo tam vysílá „S-O-S“, znamení o pomoc v nejvyšší nouzi. Stalo se skutečně něco? Nebo jen nějaký hlupák si tropí trestuhodný žert bezdůvodným použitím tohoto nedotknutelného a zákonem chráněného signálu? Co kdyby tak ten most - - Fredova fantazie horečně pracuje. - Co má dělat? Vyskočit z vlaku a rozdrtit se o skaliska u trati,

24

zaplést se do drátů, či být smeten pod kola... nebo má zavřít oči a nevšimat si světél a věřit, že tamto svícení naproti je prací nějakého dareby?

Vlak je na vrcholu stoupání a teď začíná zvolna stupňovat svou rychlost. Mrzutý průvodčí je zahrabaný kdesi ve své boudě na konci vlaku a kouří.

Svítilna naproti v hloubce je neútnorná. A druhá světla se k ní teď přidávají, ve velikých kruzích se točí a točí...

Fred vybíhá ze svého prázdného oddělení ven, do sousedního.

„Tam ta světla - vidíte je?“ volá na několik mužů, kteří zde sedí. Dva hrají karty, všichni kouří a jeden z nich spí.

„Jaká světla?“ povídá bez zájmu muž, sedící u okna.

„Tam dole za řekou dávají znamení - někdo tam signalizuje S-O-S- - něco se stalo, možná že něco na trati...“ chrlí ze sebe o překot Fred.

„Ale tak to nech svítit!“ míní jeden muž, „co je na druhé straně, to nás přece nemůže zajímat!“ Muži pokračují ve hře a nevšímají si Freda dále.

Alespoň kdyby tu byl průvodčí. Jako kdyby se země po něm slehla. Svítí tam naproti ještě ta světla? Ano - a jak. A vlak už jede rychlostí přímo pekelnou, snad za dvě minuty, snad dříve dorazí k mostu... a Fred tuší, ba skoro určitě ví, že s mostem není něco v pořádku a že ta znamení naproti na to upozorňují.

Fredovy oči jsou jako magnetickou silou přitahovány k záchranné brzdě v uličce vagónu. Co se může stát, když zatáhne? Vlak zastaví a bude nejvýše nepříjemnost. A když nezatáhne a ten most bude...?

Fred ani nevěděl jak a prudce se zavěsil na rukověť brzdy. Snad celá desetiletí jí nebylo použito, snad třeba vůbec ani za celou dobu, co vagón byl vyroben. Až teď! Olověná plomba padla Fredovi na špičku boty.

Vlak sebou prudce trhl, jako by na něco narazil, tak prudké bylo zabrždění. Kola skřípou, rychlost se mírní až k úplnému zastavení. Kdesi vpředu se ozývají hněvivé hlasy a Fredovi je horko z toho, co teď přijde.

Průvodčí vypadá přímo hrozivě, když se sem řítí. Fred mizí před ním uličkou a vystupuje z vagónu. Už je plno lidí venku, většinou muži. Všichni spěchají k lokomotivě.

Fred vidí, že vlak zastavil asi 100 metrů před vjezdem na most.

25

A na kolejích - co to tam leží na kolejích v záři reflektorů lokomotivy?

„To je dobrý vagón klád!“ slyší tam něčí hlas. „Se stráně se to potvora sesypalo a rovnou na trať! Ty vzpěry asi sněhem povolily.“

Fred jde ještě blíže a vidí na kolejích hromady klád, všelijak přes sebe přeházených.

„Najděte toho, kdo zatáhl brzdu-“ volá výpravčí vlaku. „Ten nás zachránil všechny, jak jsme tady!“

A za zády Freda se ozývá hlas: „Toho nemusíte dlouho hledat! Ten chlapec tady, to je on!“ Fred poznává jednoho z hráčů karet, které marně na znamení upozorňoval.

Muži Freda obstupují, někdo mu tiskne ruku a jiný mu buší do ramenou. - A do toho se ozývá hvizd skautské píšťaly z druhé strany říčky. Nějaké volání jde odtamtud, ale pro hukot vody není rozumět a tak jen píšťala pracuje a říká morseovými značkami:

„Zde 4. oddíl Bromer. Viděli jsme klády. Jsme šťastni, že jste spatřili signál.“

Fred odpověděl za celý vlak, hlásil se ovšem jako skaut 17. oddílu Malcester.

A pak se všichni dali do práce a za hodinu vlak pokračoval v cestě.

A doma našel Fred maminku veselou a dokonce na nohou - a Minnie byla velmi spokojena s tou pannou - a tak to byl Fredův nejkrásnější a nejšťastnější Štědrý den, i když tak špatně začínal.

BOJ NA ČERTOVCE

Prostorná a přece tak útulná lodní klubovna „Dvojky“ je zatopena žlutozeleným světlem pumpovací petrolejové lampy. Kdyby bylo chvíli ticho, slyšeli byste i šplouchání vody na kovové stěny ohromné klubovní lodi i tajemné vrzání a temné úderky ve vnitřku lodi, tam někde nedaleko v uličkách, schůdkách a zamčených tmavých kajutách. To loď svým mohutným třiašedesáti-metrovým tělem naráží na kamenné nábřeží, opěrnými kládami vodorovně na palubě položenými se o nábřeží opírá, v ráhnech

26

a drátěných lanech vítr hučí - a z toho všeho ty podivné strašidelné zvuky.

V klubovně byla právě dokončena družinovka. Aleje zde chlapců ještě hodně, protože několik jich přišlo -jako obvykle v dobách lodní klubovny - mimodružinově. „Jestrábe - pojedeme?“ ptá se Zub. „Mám připravit člun?“ „No samozřejmě,“ odpovídám. Kam se pojedete? Na čem se pojedete? Inu na našem ohromném železném člunu, který má tvar záchranného člunu námořní záchranné plavby.

A pojedete se do Čertovky! To je tajuplné rameno řeky Vltavy protékající mezi domy na Kampě. Je to skoro naproti přes řeku, přímo proti místu, kde kotví naše klubovní loďněkolika pražských oddílů. (Tehdy ještě nebyl vydán zákaz plavby do Čertovky!)

Hoši berou z přístavku na palubě lodi pádla. Clen Žluté družiny Špihl rozsvěcuje velikou strašidelnou námořní lucernu. Vycházíme po schůdkách na palubu jako duchové. Už je tma. Na pobřeží svítí lampy, a také tam na druhé straně svítí červenavě mihotající osamělá světélka. Tulek a Sopka spustili po rumpálu dolů na vodu člun. Dopadá s mohutným šplouchnutím na hladinu. Díváme se z paluby dolů na jeho dno, je asi čtyři metry pod námi. Zub postavil na dno člunu žebřík a hoši po něm slézají do člunu s paluby. Jsme mezi stěnou klubovní lodi a kamenným vysokým nábrežím. Podél lodi se táhne napjaté kovové lano. Nemůžeme zde ještě uplatnit pádla, zlomili bychom je buď o nábreží, nebo o stěnu lodi. Proto vyplouváme na volnou řeku tím, že taháme za lano na stěně lodi a tím se dostáváme do pohybu.

Jsme na volné řece. Mlha nás pohlcuje. Klubovní loď, teď již černá a obludná, mizí ve tmě. Voda je hrůzná, tmavá.

„Á hop, á hop, á hop..." dává Zub takt pádlařům. Sám sedí na zádi člunu a jedním pádlem kormidluje. Na přídí sedí Lojza Truhlář na záchranném kruhu a třímá v ruce rozžehnutou lampu.

Čertovka je na obzoru. Její ústí se vynořuje ze tmy a mlhy. Teď to začne! Teďse všichni připravte! Běda slabým a bojácným! Běda nevytrvalým! Běda člunu, selže-li náhle některý jeho člen nebo vyrazí-li divoký proud řeky někomu z ruky pádlo. V Čertovce je šílený proud, vše strhávající.

Uvidíte, uvidíte!

Zub přestává kormidlovat, jeho síly je zapotřebí jinde.

Kormidlovat v těchto místech stejně nemá smysl. Zub bere do ruky bidlo, Pepík Hůrku druhé a odpíchávají. Na každé straně se pach-

27

tíme po třech. Rveme se o každý metr délky dopředu. Tady se už nekřičí „á hop, á hop...". Tady platí jediné heslo: „Pádluj jak můžeš, mocné, ale jen proboha - opatrně!!"

Proč opatrně? Protože pádlo, to je život, to je tady v tom ječícím, šíleně ubíhajícím proudu tvoje všechno! Voda ti strhává pádlo pod člun, vyráží ti je z ruky, div že za ním nevypadneš přes bort člunu - a než stačíš vykřiknout, pádlo je pryč, nadobro pryč, urváno proudem. A co horšího? Člun už je sám strháván proudem, otáčí se bokem - ztratil teď přímý směr - pozor, pozor!

Zub a Pepík Hůrku přispěchali s bidly, na několik vteřin člun zachytili, ale bidla se ohýbají, vlny na druhé straně dorážejí na bok, derou se přes okraj.

„Povolte pravou stranu, povolte přece - proboha - přestaňte pádlovat! - Jaromíre - slyšíš?! - Sedněte na bort - sedněte na bort a vy vlevo, opřete se do toho, hrome, víc, víc...!!“

Mocná pěnová sprška uhasila lednickou svítilnu. Lojza Truhlář nařiká na svou životní smůlu a vytřepává si spousty vod z rukávů. Ale člun už se točí z nebezpečné situace zádí zpět, už není bokem napříč proudu. Sjíždíme, jsme strženi dravým proudem zpět o několik drahocenných metrů, o které jsme se předtím rvali asi čtvrt hodiny. Ale už se podařilo ústup zastavit, pádla se v šíleném tempu opět noří už po obou stranách člunu do vřící pěnové vody - už je to dobré, už zase pokračujeme v plavbě.

Podívejte se, tadyhle jsme už jednou byli, tady nás to strhlo, tady to bylo! Míjíme otevřené vchody do domů, vyrůstajících z vody, a tam uvázanou lodičku. Červenavé světlo ze dveří se vlévá do vody. Někdo na nás cosi křičí odkudsi ze tmy, z výšky, z pavlače. Nerozumíme, nevšímáme si. Teď proplouváme jakýmsi tunýlkem pod ulicí. Nahoře nad zábradlíčkem stojí několik stínů, které pozorují naši dobrodružnou plavbu. Jsou to hoši z okolí. Pouštějí na nás kameny a plivají na nás. Zub přistupuje k odvetnému opatření. Pravou rukou se chápá velikého hrnku, nabírá do něj vodu a polévá mocným rozmachem vzhůru ty nesportovní potměšilce.

Blížíme se k nejsilnějšímu proudu. Sráží nás mezi kořeny stromů, rve nás dolů, dolů, ale zachytáváme se za jakési

schůdky, chvíli si oddýchujeme a znovu do práce, znovu do toho pekla!

A konečně jsme tady, u konce Čertovky! U strašidelného mlýna

28

dávno ztichlého, mrtvého, s obrovským vodním kolem. Dále už nemůžeme, tam už je dřevěné mřížoví.

Jsme spokojeni. Měli jsme dnes dobrou sestavu posádky. S každou posádkou se až sem člun nedostane! To jen málokdy! To je zvláštnost, svátek, náš lodní dvojkařský svátek, když se dostaneme s člunem až sem k mlýnu.

Lojza rozsvěcuje zase lucernu. Plujeme zpět. Nepádlujeme, jen Zub s Pepíkem Kůrkovým udržují břeh člunu tak, abychom nikde nenarazili. Vpíjíme se zraky do každého úseku cesty a vidíme ty jednotlivé situace, když jsme se dřeli nahoru proti proudu.

Konečně jsme na volné řece. Pádla opět nastupují. Teď už spěcháme. Je hodně přes devět hodin. Vítr fičí, přes srpek měsíce plují rychle oblaka.

Klubovní loď se noří ze tmy. Vjíždíme opatrně do prostoru mezi lodí a nábřežím. Rumpály zarachotily. Hoši uklízejí v přístavku pádla.

A za chvíli opouští loď několik stínů. Ze dna člunu, vytaženého nad úroveň paluby, kape voda.

NEVZDÁVEJ SE!

Náhlé kanadské jaro, krásnější než kdekoliv jinde, vtrhlo vítězně do kraje. Stráně se rozezpívaly zurčením stružek z roztá-vajících sněhů a dole v údolích se rozbouřily bystřiny a řeky.

To bylo znamením pro Pierra Richeta, lovce kožešin, aby nastoupil cestu tam dolů, do Fort Julianu, kde už čekají zástupci obchodních společností. Dalšíky kožešin zvířat, které lovci zde nahoře po celé dlouhé podzimní a zimní měsíce lovíli, promění se na pultech obchodů v hromádky peněz.

Asi za jejich čtvrtinu nakoupí Pierre cukr, střelivo, boby, mouku, petrolej a spousty jiných věcí, tři čtvrtiny uloží v bance a pak se vrátí zpět do divočiny na další rok. Ještě asi pět let takového života - a bude moci za své úspory koupit někde na jihu malou farmu a začít méně namáhavý život mezi lidmi, ne v té tísnivé samotě tam nahoře na severu!

Voda v údolí pod Pierrovou chatou hučí a nese na sobě trosky
29

zimy. Je čas! Je čas! Kdo dříve přijede do Fort Julianu, ten prodá více a lépe! Škoda každého dne, ba každé hodiny! Je opravdu čas vydat se na cestu!

Pierre vytáhl z přístěnku srubu kanoe. Kolik cest s ním již vykonala! Dva dny trvá plavba se všemi překážkami dolů do Fort Julianu. A v těch dvou dnech je loď i Pierre stokrát a tisíckrát v nebezpečí rozbití o balvany v řece a potopené kmeny. V peřejích pak kývá na něj smrt oběma rukama. A peřejí tam jsou desítky.

Pierre stahuje pytle s kožešinami řemeny, aby na lodi zaujímaly co nejmenší prostor. Zde v tomto nákladu jsou zakotveny a zaklety stovky hodin vzrušujících lovů. Za mrazů, kdy plíce až praskaly, za nočního bdění a za nepředstavitelných námah a strádání.

Voda vyzvedla kanoe a dvoudenní cesta započala. Řeka byla obzvláště letos divoká. Proudů vod hučí v mohutných splavech, točí se ve vírech a Pierre má nervy napjaty. Každá minuta té šílené plavby, ba každá vteřina přináší nové nebezpečí, úklady do poslední chvíle neviděné. Pierre si myslí, že měl skoro ještě několik dní počkat.

Voda řve a ječí ve svém šíleném úprku, v zákrutách klokotá a pění se. Pierre si již ani nepamatuje, kolikrát už musel přistát u břehu, přenášet náklad i loď po rozbahněné souši, když nahromaděné kry a vyvrácené naplavené stromy v řece zatarasovaly plavbu.

Byl unaven tak, jako málokdy - a přece nemá ještě ani čtvrtinu plavby za sebou! A jak to bude vypadat tam, na Sedmi

splavech? To bylo snad nejnebezpečnější místo celé řeky. Tam se utopil před třemi lety Pierrův druh Aleck Burny při podobné jamí plavbě a „udělala“ se tam spousta indiánských kanoí.

Mezi skalnatými srázy v zátočinách řeky jsou tůně, v létě klidné, dnes rozpěněné a s víry. Odkudsi z hlubin ze spodu se valí nahoru proudy rozbouřených kalných vod. Doveze Pierre svůj drahocenný náklad do Fort Julianu? Sám o tom začíná pochybovat. Neklid v jeho mysli vzrůstá každou minutu. Den se chýlil ke konci, když se dostal k Sedmi splavům. Sedm skalnatých schodů na dně řeky -řečiště -pohromadě se spoustou navalených balvanů ve řvoucích peřejích měnilo zde tento kus řeky v záležitost života a smrti.

Kanoe byla uchopena proudem, proti kterému Pierrovo pádlování bylo bezmocné. Spršky ledové vody vnikají do lodi. A teď náraz - strašlivý náraz - loď byla vržena na jeden z balvanů, pod

30

vodou ukrytých. Proud otáčí lodí, hrozí ji převrhnout. Ještě zlo-meček vteřiny - ale Pierre zachraňuje loď i sebe kvapným nadzvednutím. Voda kanoi nadzvedla a unášela ji dále. Za ostrým ohybem přišla nenadálá překážka. Obrovský vyvrácený kmen ležel přes celou šíři řeky, asi půl metru nad hladinou. Člun vletěl do ohybu jako vystřelený šíp. Pierre již nestačil přirazit ke břehu. V šílené rychlosti, jakou se kanoe blížila ke stromu, to nebylo možné.

Vrhl se na dno kanoe mezi pytle s kožešinami, ale před kanoe je příliš vysoká - a již naráží prudce na částečně ponořený kmen. Vše ostatní bylo dílem několika okamžiků.

Loď byla přirážena ke stromu celým svým bokem, proud se do ní vzepřel a vzápětí ji naplnil kalnou vodou. Mohutná vlna nepředstavitelné síly začala se přelévat přes loď i strom. Pierre se chytil stromu, ale byl z něho stržen a odnášen dravým proudem. Narážel na balvany a dostal řadu silných úderů. Ale

přece měl ještě tolik síly, že se mu asi po sto metrech podařilo dostat se na břeh.

Nevěděl, jak dlouho tam ležel, v naprostém vyčerpání sil. Když se vzpamatoval a dostal se po břehu zpět ke stromu přes řeku, nespatriil již ani loď, ani náklad. Obojí zmizelo v kalném rozběsněném živlu, pohřbeno navždy.

Bezměrná zuřivá zloba jím zalomcovala. Rok práce a strádání je pryč! Dřel se nadarmo! Nadarmo se ploužil v mrazech hlubokými sněhy, zbytečně líčil pasti, hladověl a mrznul. Vseje ztraceno vinou jednoho jediného stromu padlého přes řeku! Pierre vyňal z nepromokavého pouzdra v kapse zapalovač, rozdělal oheň a sušil svůj oděv. Teplem se mu vracela klidnější mysl a jeho nálada stoupala. Zloba pozvolna mizela.

A pak se vydal do Fort Julianu pěšky, po břehu, aby tam koupil zásoby na další rok, i když mnohem skromnější množství, než zamýšlel, když se vydával na cestu ze své lovecké chaty. Hvízdal si skoro spokojeně. Bylo lépe ztratit ve vodě rok dřiny, než celý život.

32

VÁHY ŽIVOTA A SMRTI

Den byl dusný, parný a osada Sedmi křížů se v něm ztrácela jako zrnko písku v moři. Vzduch se tetelil horkem, okraje střech a zdí se v něm vlnily a od Červených kaňonů se už blížily hrozivé bouřkové mraky.

Všude bylo mrtvé ticho, pusto, jen v chladném hostinci Jima Parkera, toho kulhavého, který prý ještě pamatoval Indiány, bylo živo.

U nálevního pultu i u malých stolků, všude stáli muži, osmahlí, teď horkem líní, ale mnohomluvní. Zítra zde bude dobytčí trh, večer a v noci bude nutno přihnát stáda ze stinných údolí a k tomu je zapotřebí rukou i zkušeností těchto pastevců.

V koutě pod zrcadlem, v jehož rámu Jim Parker vždy s takovou pýchou ukazoval vrypy indiánských šípů, svědky to

dávných dob, se něco dělo. Podle křiklavých rozčilených hlasů vznikla zde zřejmě nějaká ostřejší hádka.

Jakýsi šedovlasý stařík s vybledlým kostkovaným šátkem kolem krku poklepával ještě před chvílí bodře po zádech asi patnáctiletému chlapci a nutil ho pít silný lihový nápoj.

„Zvykej si," smál se při tom. „Zvykej si přece! Chceš patřit k nám, chceš s námi pracovat, už nejsi maminčin! Každý pořádný chlap pije, pamatuj si!" Přistrčil při těch slovech chlapci sklenici s nápojem nazelenalé světélkující barvy a tvářil se uraženě, když ji hoch odstavil stranou.

„Opravdu každý pořádný chlap pije?" ozval se za staříkem uštěpačný hlas. Patřil silnému mladému muži, který tu stál rozkročmo a díval se úkosem na staříka.

Děda ukázal ve smíchu svých několik zažloutlých zubů a pravil posměšně: „A podívejme se! Počestný Fred Jefferson je tady! Inu - ten pije jen obarvenou sodovku - ovšem - ale zato také není pořádný chlap!"

Mladý muž trochu zrudl. „Pamatujte si, vy starý jezevče," pravil prudce. „Pořádnost muže se neměří vypitými sklenicemi alkoholu, rozumíte! Jsou jiné věci, které dělají muže mužem, než karban a pití! Pácháte smrtelný hřích tady na tom chlapci, chcete-li ho učit pít!"

Posadil se poněkud hřmotně proti chlapci, který se na něj vděčně

33

podíval, a řekl mu: „Nedej na ty řeči a poslechni můj příběh! Také já jsem začal jako ty. Přišel jsem mezi starší kamarády a styděl jsem se před nimi, když oni popíjeli své ohnivé vody a já měl před sebou jen sladkou limonádu. To bylo vždycky vtípů! Vázali mně ubrousek kolem krku, abych prý se nepobryndal, házeli mně do sodovky cukr, a tak jsem si začal zvykat na alkohol. Jen abych měl pokoj. A chtěl jsem se jim vyrovnat. Myslel jsem, že když budu mít před sebou sklenici nějaké té ostroty a v ústech cigaretu, že už jsem muž! Nechutnalo mně to ze začátku ani dost málo, ale zvykl jsem si -a když jsem se

potom někdy delší čas k alkoholu nedostal, scházel mně! Byl jsem už v jeho moci!

Bylo to v Arizoně. Pracoval jsem tam na stavbě železnice. Vždycky v sobotu po výplatě jsme šli popíjet do kantiny a k večeru jsem pak vezl autem inženýra a dva stavbyvedoucí do blízkého městečka, abychom se dostali trochu mezi lidi. Šněroval jsem cestu všelijak, alkohol konal své dílo poctivě. Ale ani inženýr a druzí dva kolegové na tom nebyli lépe - a tak jsme jeli, jeli, rozjařeně zpívali - a vždycky jsme se nakonec nějak šťastně do městečka dostali, ač cesta vedla na několika místech nad strmými srázy.

A až kteréši soboty nás štěstí opustilo! Bylo horko asi jako dnes, alkohol působil mnohem silněji než kdy jindy. Vyjeli jsme jako obvykle, inženýr vedle mě, já za volantem, vzadu za námi oba stavbyvedoucí. Stará rozhrkaná fordka vydala pod mýma nejistýma rukama tu nejvyšší rychlost, jaké byla schopna.

Na první část té jízdy se nepamatuji. Víím jen, že inženýr zapálil cigaretu a snažil se vstrčit mi ji do úst. Nemohl se nějak strefit a tak jsem pustil jednou rukou volant a chtěl jsem si cigaretu vložit do úst sám.

Ale nevložil jsem ji už! Fordka bláznivě poskočila, vybočila z cesty, něco se mně mihlo před ospalýma očima, na spodku vozu jsme cítili silný náraz - a najednou inženýr strašlivě vykřikl.

Myslil jsem, že jsem někoho přejel, vyhlédnu přes volant na chladič - ale marně tam hledám silnici! Také vedle dvířek silnice nebyla!

Vzpamatoval jsem se úlekem z alkoholového opojení až příliš rychle. Fordka sjela z cesty, která zde vedla zákrutem těsně po vysoké skále - a celou svou polovinou visela s námi nad propastí.

34

Hluboko dole pod námi se rozprostíral kraj a my do něho zírali s ustrnutím, jako z nějakého letadla!

Auto bylo doslova napíchnuto na malém skalisku, které nám zatím zachránilo život. Říkám zatím, protože úplně zachráněni jsme nebyli. Při každém našem pohybu se auto pohupovalo, hrozilo každým okamžikem se převážít do hlubiny pod námi. Také naši spolujezdci ze zadních sedadel rázem vystřízlivěli. V jedné vteřině postřehli hrůznou situaci, do které jsme se dostali - a protože z jejich dvířek bylo ještě možno vkročit na pevnou půdu, chtěli z vozu vyskočit.

Zdalo se, že fordka na jejich pohyb jen čeká! Jakmile se zvedli, polovina vozu - vyběhla nad propast - se začala i se mnou a s inženýrem převažovat, naklánět do hlubiny.

Přiznávám se, že inženýr byl duchapřítomnější než já. Zatímco já přivřel oči a v hrůze jsem očekával děsný pád vozu s námi do propasti, inženýr vytrhl z kapsy revolver, namířil ho na oba zadní muže a zařval: „Zbláznili jste se, chlapi? Ani hnout! Když vyskočíte, dostane vůz převahu a sletí s námi dvěma dolů!"

Chlapi dopadli zpět na sedadla fordky, která se stále kývala sem tam - sem tam -jako váhy. Nevím, jak jsem vypadal já, ale ti dva vzadu byli bílí jako křída a pot se jim strachy lil z čela. To byste koukali, co dovede strach před smrtí z člověka udělat!

Pak jsme se radili, co počít. Nesměli jsme se přitom ani příliš pohybovat, vůz reagoval na každé naše hnutí a dole pod námi skalisko pořád podezřele praštělo a skřípalo. Měl jsem jazyk dřevěný strachem a ruce se mi trásly. Inženýr vedl při poradě slovo a revolver měl pořád namířený na ty dva vzadu. Vsadil bych se nevím o co, že nebýt toho revolveru, ti chlapi vzadu by nás klidně obětovali, jen aby už oni byli zachráněni.

Inženýr napřed navrhl, abychom klidně seděli a čekali, až někdo pojede nebo půjde kolem. Přijede-li v autě, vezme nás opatrně do vleku a vytáhne zpět na silnici. Půjde-li kolem někdo pěšky, zavoláme na něho, aby nosil do zadní poloviny vozu, která spočívala nad pevnou půdou, kameny, to bude přítěž, která vůz poněkud upevní. A až kamenů bude ve voze

tolik, že se vyrovnají váze jednoho z obou mužů, kteří tam sedí, jeden z nich vyskočí ven. Na jeho uprázdněné místo zase budou vkládat další kameny. Potom pak odejde z vozu i druhý - a pak se snad podaří přelézt

35

i nám přes sedadla dozadu a vyskočit ven, když zadek vozu bude mít takovou váhu!

Jako z učarování jsme se však nedočkali ani jediného auta nebo člověka. Bylo již velmi pozdě a silnice byla málo používaná. Když jsme v pekelných mukách hrůzy byli už u konce se svými nervy, rozhodl se inženýr k jinému plánu. Vyzval mne, abych zvolňoučka přešel sedadlo vozu, zadní cestující ať zatím rozříznou plachtu vozu - a já vyskočím plachtou ven. Pak nanosím pro jistotu do vozu ještě spoustu kamení, načež vyleze podobnou cestou i inženýr a jakmile my dva budeme venku, mohou oba stavbyvedoucí z vozu už normálně vystoupit dvířky, když předek vozu nebude mít už váhu mne a inženýra!

Vypadalo to dost jednoduše a slibně. Jak jsem se ale jen trochu pohnul, abych se dostal přes sedadlo dozadu, začal zase ten hrůzný tanec vozu. Sem - tam - sem - tam kývala se fordka a já měl strachem srdce až v krku. Snad nikdy v životě jsem se tak nepotil, jako tenkrát, když jsem lezl přes to opěradlo. Posunoval jsem se centimetr za centimetrem a zastavoval jsem se pokaždé, když vůz byl ve výkyvu směrem k propasti. To byl vždycky ten nejhroznější okamžik a já jsem si jen říkal: Už nikdy víc! Už nikdy nevezmu sklenici s alkoholem do ruky, dostanu-li se ven!

Chlapi vzadu zatím rozřízli důkladně plachtu podél. Snad by se k tomu ani neodhodlali, jak děs je zachvátil. Ale inženýrův revolver byl stále na stráži, a to byl dobrý protiklad jejich strachu. Pomohli mně dostat se přes ně ven. Vyhrkly mně slzy rozčilením, když jsem pod sebou cítil pevnou, bezpečnou půdu. Třesoucíma se rukama jsem sbíral kdejaký kámen v

okolí, do krve jsem si rozbil prsty při odlamování většího kusu zvětralé skály, ale necítil jsem bolest.

Oba stavbyvedoucí přijímali kameny ode mne a ukládali je pod sedadla, vedle sebe, všude, kam se dalo.

Pak se dal na cestu přes sedadlo inženýr. Šlo mu to značně lépe, vždyť předek byl lehčí o mne a zadek ještě naopak těžší snad o dva metráky, které jsem tam nanosil. Chlapci jimi byli vzadu skoro zavaleni.

Dostali jsme seztoho! Všichni! A šťastně! I vůz jsme zachránili! Nevím, jak příhoda zapůsobila na mé spolujezdce. Ale já jsem od té doby již nikdy nepil alkohol. A nebudu pít! A to radím i tobě!"

36

Fred Jefferson dohovořil. Kolem byl ztichlý kruh posluchačů. Stařík se díval na Freda s otevřenými ústy. Každý přitom cítil ty vteřiny hrůzy, o kterých Fred vyprávěl.

Fred přešel staříkovi od čela až k bradě a dodal: „Tak už víte, proč nepiji?"

„U všech kobyly, to bych řekl, že vím!" zahuhlal stařík trochu rozpačitě. Pak odtáhl od chlapce sklenici se zeleným obsahem a objednal mu pomerančovou šťávu.

Od Červeného kaňonu se ozval hlas hromu.

„LOVNA NETVORA'

„Skočte tam nahoru a podívejte se na to!" zaburácel na mě šéfredaktor Millbury a máchl někam do neurčitá rukou. Pak zvonily dva ze čtyř telefonů, které měl zahrabány ve spoustách rukopisů, obrazů a fotografií na svém stole a já měl asi 150 vteřin času přemítat, na co se podívat!

Někde dole v útrobách tohoto bláznivého a věčně uspěchaného novinářského domu řvaly rotačky a chrlyly statisíce barevných sešitů „Color-Magazin", tohoto báječného týdeníku pro mladé i staré, jehož reportérem jsem se nedávno stal. Vzrušující pach tiskařské černi, papírů a olejů prolínal celou budovou. Chvěla se zběsilým chodem rotaček, byla

prosycena ovzduším pracovního tempa a napětí, které se tak nenapodobitelně jevilo na stránkách „Color-Magazinu“.

„Skočte tam!“ vykřikl zase Millbury, když odhodil sluchátko.

„Mají tam ve vodě nějakou potvoru! Je to u jižního pólu.

Speedy vám to vysvětlí. Do týdne ať jste zpátky. Ukažte, co umíte. Člověče, jste přece v Color-Magazinu. Víte, co to tedy znamená!“

Několikrát ještě zvonily telefony, na stěně proti šéfredaktorově stolu se rozsvěcovala barevná světýlka, do místnosti vtrhla asi 4x jeho sekretářka a několik redaktorů, přerušovali nás v řeči, aby zase zmizeli - a pak jsem se dostal na chodbu.

Color-Magazin měl dvojí druh reportérů. Prvnímu se říkalo „Stopaři“, druzí byli „Drobečkáři“. Jaký rozdíl byl mezi nimi? „Stopaři“ byli smetánkou podniku. Byli to chlapíci, kteří sháněli

37

senzace a neobvyklé náměty pro Color-Magazin, aby pak „drobečkářům“ ponechávali jejich zpracování, to jest písemné dokončení, fotografování, případně kresby apod. Šéfredaktorrazil pro „Stopaře“ heslo, že musí být na místě události vždy nejméně o minutu dříve, než se událost vůbec přihodí. A „Stopaři“ skutečně tuto nesmyslnou nemožnost často dokázali, ač to bylo neuvěřitelné.

Byli jedni z nejlépe placených a nejváženějších pracovníků „Color-Magazinu“ a Speedy byl jedním z nich. Někde vyčeničal, že kdesi za Falklandskými ostrovy narazily velrybářské lodi na netvora, který by byl snad velrybou, kdyby zachovával rozměry, předepsané mu přírodou a vůbec přírodovědci - znalci. Ale podle řečí a hlavně podle matného šedivého snímku netvor měřil nejméně dvakrát tolik, než největší velryba, která kdy byla ulovena. Na mně, jakožto „drobečkáři“ bylo, abych zjistil, co je na věci pravdy, abych přinesl pro „Color Magazin“ dokonalé snímky této nestvůry a barvitý popis lovu na ni.

Čtyři dny a čtyři noci jsem se tloukl ve vozech, lodích a letadlech, než jsem ucítil zápach velrybího tuku. Až mě mráz po zádech přejížděl při vzpomínce na Millburyho, který mě rozkazoval být do týdne zpátky.

Z Falklandských ostrovů mě vezla šalupa za velrybářskou lodív „Houpavou fazolí“, která lovila ve vodách, kde se nestvůra objevovala. Posádka šalupy se na mě dívala jako na blázna, ale ještě více jako na zasvěcence smrti.

Také na „Houpavé fazoli“ mne při vítali s určitou dávkou údivu. Ale jméno „Color-Magazinu“ vysvětlovalo vše. I tady byly celé stohy našeho nejrozšířenějšího týdeníku.

„Musíte být na vše připraven!“ pravil mně trochu zasmušile kapitán. „Nevíme totiž trochu, co to udělá, až do toho foukneme harpunu!“ Mluvil zřejmě o velrybě, za kterou jsem přijel, ale to, že o ní mluvil ve středním rodě a tak neurčitě, nahánělo mně trochu strachu.

Lidé na lodi pracovali jistě a rychle. Byly tu celé hory velrybího masa, kostí a tuku a vše se topilo v nepopsatelném zápachu. Pracovníci a lodníci, všichni byli na svém místě, znali své práce -a přece ve vzduchu viselo cosi podivného, jakýsi neklid. Velryba neuvěřitelných rozměrů zaměstnávala mysl všech, i když se to snažili přede mnou zatajit.

38

Spatřili jsme ji až druhý den. Fotografoval jsem právě rozřezávání obyčejné velryby, když z přídě se ozval křik a silný hvizd. Bylo to asi smluvené znamení, protože na lodi nastalo vzrušení, jaké jsem zde předtím neviděl.

Asi ve vzdálenosti 100-150 metrů jsem uviděl ve vodě do bělá zpěněné jakési pohoří, které se začalo náhle k mému úděsu pohybovat. Otevřený aparát a vzpomínka na redaktora Millburyho mně připomněly, proč jsem tady. Vrhł jsem se s ostatními lidmi k přídě.

„Je tady!“ vykřikł na mě kapitán přes rameno. Harpunové dělo bylo připraveno. V blízkosti bylo několik lidí připraveno se sekýrami. Nevěděl jsem na co.

Speedovy zprávy nepřeháněly. Za včerejšek jsem viděl tolik velryb, že jsem se takřka pokládal za odborníka. Ale nestvůra, která se zjevila našim zrakům, poděsila i zkušené lovce z „Hou-pavé fazole“, natož pak mne!

Velryba udělala několik pohybů, načež z temene její obrovské hlavy vyrazil mohutný sloup čehosi bílého. Byl to velrybí dech, sražený v páru, který vytvořil nahoře oblak, doširoka se rozkládající. „To není velryba!“ křičel kdosi, „žádná velryba nemůže být tak velká!“

„Je to velryba!“ tvrdil kapitán. „Ale největší, jakou kdy lidské oko snad spatřilo. Před sedmi lety jsme ulovili třicetimetrou obludu a byli jsem s ní vyfotografováni ve všech novinách. Ale tahle měří nejméně šedesát!“

Harpunové dělo bylo namířeno. Nikdo jsme nevěděli, co se stane v nejbližších vteřinách. Kdybychom to věděli, myslím, že by harpuna nebyla nikdy vystřelena a „Houpává fazole“ by se hleděla dostat co nejdále od obludy. Naneštěstí však nikdo vývoj nejbližších vteřin neodhadl správně, a tak dal kapitán rozkaz k vystřelení harpuny.

Zásah byl vcelku přesný. Vzápětí velrybí nestvůra sebou prudce trhla a dala se v šílený let po rozbouřené hladině. Lano se s harpunou odvíjelo jako splašené. Umíral jsem strachy, ale radost nad několika snímky, které jsem bleskurychle pořídil, převažovala. Až dosud bylo vše v pořádku.

Velryba se pak ponořovala do hlubin a když bylo lano celé odvinuto, otrásla se „Houpává fazole“ strašlivým trhnutím.

„Teď pozor - teď pozor - sekyry připravit!“ řval kapitán. Muži 40

se sekyrami přiskočili k napnutému lanu. V nejhorším případě jej přeseknou, kdyby síla velryby byla značná, že by hrozilo potopení lodi. Příklad se skutečně poněkud sklonila pod ohromným tlakem mořského netvora. Kapitán měl zvednutou ruku.

Jakmile by šla příď ještě o kousek dolů, měla ruka klesnout a to znamenalo „přeseknout lano!“

Zatím toho však nebylo zapotřebí. Hladina se poněkud uklidnila a lano povolilo. Co se asi dělo v mozku obludy? Odpočívá tam dole někde v zelené tmě a sbírá síly na nový únik? Nebo je vyčerpána svým tancem smrti?

Pozoroval jsem kapitána i lidi kolem sebe. I to bude přece zajímat čtenáře „Color-Magazinu“. Lovci se zdáli být více než znepokojeni. Jejich oči se zavrtávaly do vody, pozorovaly výhružně klidné lano. Kapitán si nepřítomně pročesával vous na bradě.

Potom začala voda vřít skoro pod přídí. Do mužů jako kdyby vjel elektrický proud. „Zpátky!“ vykřikl rozčilené kapitán. Jeho rozkaz byl ve strojovně za tři vteřiny. Loď se dala na pomalý ústup.

Voda se rozčeřila ještě více a lano se pohybovalo, ale nenapínalo. Z vody, skoro u přídě, se zvedla obrovská tmavá hmota a zdála se růst do nekonečné výše.

„Přeseknout lano!“ řval kapitán. „Nebo je s námi konec!“ Vysoká vlna se přehnala přes palubu a odnesla nás všechny téměř doprostřed paluby. Muži se sekýrami se pachtili zpátky k přídi, já zoufale hledal aparát, který mi vlna vyrazila z ruky. Výkřiky zděšení, ozývající se z přídě, přinutily mne zanechat hledání aparátu a podívat se tam. Krev ve mně ztuhla. Velryba se hnala plnou parou ke špičce lodi.

Následující vteřiny jsou v mé mysli poněkud nejasné. Nestydím se přiznat, že byly zkaleny strachem. Nikdy jsem se s ničím podobným nesetkal.

Vím jen, že* něco obrovského, nestvůrného narazilo na naši loď. Pocítili jsme strašlivý náraz, který nás povalil na zem. Viděl jsem přitom ještě, jak dva nebo tři muži padají přes palubu do rozbouřených vod. Ohlušující řev na palubě lodi zvyšoval zmatek a hrůzu.

Lano bylo dávno přesekáno, ale nestvůra útočila znovu a znovu. Loď byla několikrát nadzvednuta jako skořápka a zase popostrčena

jakoby prstem nějakého obra. V jejích základech praštělo, palubní zařízení se lámalo a bylo odplavováno mocným přívalem vln.

Vypustil jsem docela myšlenku na hledání ztraceného aparátu. Neměl jsem ani tu nejmenší touhu fotografovat to hrozné zvíře, prokrel jsem tisíckrát celý „Color-Magazin“ i s jeho šéfredaktorem Millburym, Ovládala mne jediná myšlenka, myšlenka na záchranu vlastního života.

Tak mne našla posádka lodi, zkrouceného a držícího se kotevního sloupu na zádi, asi čtvrt hodiny po skončení hrůzy. Šesti lidskými životy zaplatila „Houpává fazole“ svou odvahu ulovit mořského netvora, nemluvě o Škodě na zařízení lodi. Dozvěděl jsem se ještě, že velryba po několika pokusech převrhnout a rozdrtit loď posléze s harpunou ve své kůži zmizela v mořských hlubinách.

.Kapitán dal ihned rozkaz k odplutí do domovského přístavu. Bohužel, můj aparát nebyl nalezen, voda jej spláchla do moře a tím byly pohřbeny i moje snímky, které měly prokázat pravdivost mého líčení.

Ani šéfredaktor Millbury mi nevěřil. Řev, který se rozléhal po palubě „Houpavé fazole“ při útoku obludy, nebyl ničím proti křiku Millburyho.

A tak jsem se z reportéra „Color-Magazinu“ stal zase jen pouhým skromným čtenářem.

CHTĚL BÝT NÁMORNÍKEM

Bydlil jsem naproti tomu zvláštnímu, smutnému domu snad více jak 14 dní a díval jsem se na tu podivnou skříňku v jednom z jeho oken každý den několikrát, než jsem si dodal odvahy a šel se zeptat na její obsah.

Vím, že není slušné dívat se cizím lidem do oken - a také není správné, když člověk na sebe tuto neslušnost prozradí! Ale věci ve skříňce, tam naproti za oknem, byly svou nesourodostí a uspořádáním tak divné, záhadné a mou fantasií tak dráždící, že jsem neodolal! A jen díky této zvědavosti dovídáte se zde dnes příběh,

který by jinak neznal nikdo. Nikdo, kromě té staré, vysoké dámy, majitelky skříňky.

Přivítala mne chladně, ale zdvořile a její smutný obličej byl naplněn největším údivem, když se dozvěděla, proč jsem přišel. Trochu neurovnaně jsem ze sebe soukal slova omluvy a prosbu o vysvětlení, proč má všechny ty předměty v zasklené skřínce, a mé oči se už zabodávaly přes její ramena do nich. Ano, můj zrak viděl dost dobře přes ulici! Námořnická čapka byla skutečně námořnickou čapkou, stará rozbitá knížka zde byla také, rovněž tak pečlivě vyžehlený kapesník i svazek dopisů a nějakých dokumentů. A ve věci, kterou jsem na dálku ze svého okna nikdy nemohl rozeznat, spatřil jsem teď, k svému údivu, vyschlou schránku jakéhosi mořského kraba neuvěřitelného tvaru.

„Tak vy se tedy zajímáte o ty věci tady!?“ pravila paní tichým hlasem a přisedla ke skřínce pohybem, který jasně říkal, že je zvyklá sedávat zde velmi často. Pokynula mně, abych usedl na protější starodávnou židli, a zadívala se do skříňky. Myslil jsem, že snad na mě zapomněla. Tak dlouho mlčela a přejížděla zrakem ty jednotlivé věci za sklem.

Až potom promluvila: „Vidíte tam tu knížku? Chlapecká knížka, pane! A přece přivodila celé moje neštěstí!

„Podivuhodná dobrodružství lodi Viktoria“ zní její název. Můj synek Michal ji kteréhosi dne spatřil u knihkupce na rohu ulice Vzkříšení. Několikrát mne a mého manžela o ni prosil, až jsme mu ji koupili k narozeninám. Bylo mu dvanáct let. Michal ji četl tak, jak ještě žádnou jinou knihu. Večer jsme ho od čtení nemohli odtrhnout. Oči mu plály podivným žářem, tváře měl rozpaleny a v noci ze spaní vykřikoval jména dalekých ostrovů, o kterých kniha vyprávěla.

Druhého dne knihu dočetl, ale začal ji číst znovu, a pak opět a opět, až ji snad uměl úplně zpaměti. Nemohl se knihy nabažít. Všechny jeho dosavadní zábavy ustoupily stranou. Stal se roztěkaným, neklidným, ve škole se začal špatně učit, ač jeho

prospěch až dosud byl velmi dobrý. Třídní profesor mému manželovi poradil, abychom knihu Michalovi vzali. Měli jsme strach, aby se proto chlapec vůči nám nezatvrdil, a tak manžel knihu uklidil tajně na půdu.

Chlapec nařikal, celý byt převrátil naruby - a pak se zvolna smířil s její ztrátou. Ale zahloubal se do námořnických cestopisů,

43

které si vypůjčoval z knihovny, a porad jen hovořil o tom, že až vyjde školu, stane se námořníkem..

Myslili jsme, že je to takový chlapecký rozmar. Ale k našemu zděšení Michalova touha, místo aby mizela, rostla s ním dál a dál. Manžel potom zemřel a já zbyla na Michala sama.

Ničím a nikým se nedal odvrátit od svého rozhodnutí jít na moře. Co jsem se, pane, naplakala, když jsem ho vezla do Marseille, kde mu přátelé mého muže vyjednali místo plavčíka na lodi „Saturn“.

Jedenáct dní jsem s ním byla, než loď vyplula na dalekou cestu přes Balearské ostrovy do Alžíru a pak dál a dál, kamsi podél afrického pobřeží. Jedenáct dnů jsem ho prosila, aby se vrátil se mnou domů. Nedal se obměkčit a já byla na něj tak slabá! Byl jako očarován vůní moře, dehtu a lodního dříví.

Pro pláč jsem téměř neviděla, když loď odrazila od mola.

Michal mně mával, tímto kapesníkem, pane! Pak mu vypadl z ruky a snášel se jako motýl do moře. Najala jsem bárku, která kapesník vylovila a přinesla mně ho na břeh.

Michal mně psal zřídka. A přestávky mezi každým dopisem byly větší a větší, až po kterémisi se přestávka už nikdy neskončila. Byl to dopis poslední. Jsou všechny zde, ty dopisy z dále!

Mamě jsem po Michalovi pátrala. Společnost, které loď patřila, mně sdělila, že hoch kdesi v tropech uprchl ještě s několika muži z lodi, neznámo kam!

Celé naše jmění jsem utratila hledáním Michala, nenašla jsem ani tu nejmenší stopu po něm. Tak uplynulo dvanáct let, nejsmutnějších dvanáct let mého života.

A pak Michal přišel. Má radost byla tak silná, že jsem nechtěla vidět všechny ty změny, které se s ním zatím staly. V jeho obličeji byl podivný zvířecí výraz. Nedovedl skoro mluvit a promluvil-li přece, byl jeho hlas odporný a smysl jeho slov mnohdy jsem ani nechápala. Jeho vlasy a oči byly vybělené tropickým žářem a vodou. Byl otrhaný a vyhublý. Tak hrozně a podivně ho změnilo moře a drsný život na něm. To nebyl už můj Michal, ten milý chlapec z dávných dob. To byl někdo docela cizí, odpor budící!

Po několika dnech projevil vůli opět odejet. Snažila jsem se opět ze všech sil odvrátit ho od jeho úmyslu, ale nepodařilo se mi to, tak jako tehdy ne! Odjela jsem s ním znovu do Marseille. Nemluvili jsem cestou. Nebylo to ani dost dobře možné před lidmi

44

ve vlaku. V přístavu se se mnou cize a nepřítomně rozloučí l. M l u v í l a šel jako stroj, ne jako člověk.

A zase jsem stála na molu, jako tenkrát. Jenomže tentokrát u>. nemával, jako tehdy poprvé. Nákladní parník zmizel za obzorem jako strašidelný poutník - a s ním i Michal. A pak už jsem o něm nikdy - nikdy neslyšela. Doma po návratu jsem ještě našla jeho zatoulanou námořnickou čapku - a ve staré krabici, se kterou přijel, tohoto vyschlého kraba. To bylo vše, co mně zůstalo na památku po mém chlapci. Divíte se ještě, že jsem to vše dala sem, do té skříňky a vracím se k tomu každý den?"

„Ne, nedivím se, paní!" pravil jsem a zadíval se znovu na ty podivné památky. A v duchu jsem odprošoval svou vzdálenou maminku za každé křivé slovo, které jsem jí kdy řekl, a za každý čin, kterým jsem jí způsobil starost či bolest.

PROMĚNA JÍMÁ PARKINSONA

Když Jim Parkinson dostal sem, do tohoto mrakodrapového babylónu zprávu, že jeho sestra v Oklahomě zemřela, nebyl ani trochu v dobré náladě. Nebylo to však úmrtí, které tuto náladu vyvolalo. Jim svou sestru snad již dvacet let neviděl a tato doba stačila k tomu, aby se sourozenci odcizili. Ale ve zprávě byl dovětek: rozhodnutím obce byl za ním, Jimem Parkinsonem, poslán sem do New Yorku třináctiletý syn zemřelé, o kterého se teď v obci neměl kdo starat. A to křížilo všechny Jimovy plány. Cítil tak nějak, ba věděl to docela určitě, že ten chlapec mu bude překážet!

Jim Parkinson nežil zrovna životem správného člověka. Byl vyučen zámečnickem, ale umění svého řemesla používal k něčemu jinému, než k výrobě náhradních klíčů a k otvírání zaklapnutých dveří. Jim Parkinson byl živ z kořisti, kterou odnášel každé noci z krámů a skladišť, do nichž se hravě dostával.

A teď má do jeho osamělé domácnosti přijít nějaký klouček, kterého v životě neviděl, aby mu připomínal dávno zapomenutý domov, Oklahomu, i dávno zapomenuté řeči rodičů o poctivosti a cti.

45

Podle dopisu měl hoch přijet asi v úterý, ale byl už pátek, když se konečně v Jimově doupěti objevil.

„Jsem Jackie! Z Oklahomy! Moje maminka byla vaší sestrou!“ pravil pokorně a Jim rozespale (neboť spával ve dne) pohlížel do klukovských modrých očí tohoto drobného chlapce s chvilkovým pohnutím. Ano - tak vypadala jeho sestra, když ona i on - Jim, spokojeně ještě žili pod oklahomským nebem. Brzo se spřátelili. Jackie byl tichý, nemluvný chlapec, ale ochotný a učenlivý. Sotva přišel ze školy, myl nádobí, pral svoje i Ji-movo prádlo, uklízel, drhl, ba někdy i vařil. Jim býval zase celé noci pryč, a když pak ve dne ležel a předstíral spánek, viděl, jak Jackie ohleduplně chodí po špičkách, aby ho nevzbudil.

Jim nevěděl, co všechno o něm Jackie ví. Jackie se neptal, kam večer jde - a ráno se nedivil, kde byl v noci. Dříve nosíval Jim svou drobnou kořist vždycky do bytu. Teď, co zde byl Jackie, schovával ji ve dvoře v kůlně. Namlouval si, že to dělá proto, aby Jackie nic nevěděl a nemohl ho prozradit. A jen někdy si v hloubi svého otrlého srdce přiznal, že nechce, aby Jackie poznal, čím se zabývá. Jim se někdy opravdu nemohl podívat Jackiemu do tváře, do očí, čistých a modrých. Viděl v nich sestru, otce, maminku, domov, šťastná oklahomská léta. Brzy však byla jeho prchlivá povaha sytá toho věčného strachování, že Jackie něco objeví a toho stálého přetvařování, a tak se Jim rozhodl, že chlapce do všeho zasvětit.

Toho večera, kdy měl Jim v programu navštívit obchodní dům „Blue stár“, aby tam v noční tmě a tichu „nakoupil“ bez placení, pravil Jackiemu: „Dnes ještě nechod' spát! Půjdeme někam!“

Chodili dlouho po rušných, osvětlených ulicích, až zmizeli v obyčejném činžovním domě vedle obchodního domu „Blue stár“. Jackie se ani teď neptal, kam jdou, ale byl bledý a silně znepokojený. Jim věděl, že Jackie ví, oč jde. Již několikrát dříve v minulosti vycítil, že Jackie něco tuší - Jim tedy nemusel dlouho vysvětlovat.

Vnikli do zadního traktu domu a po požárních schodech se dostali na nejnižší plochou střechu paláce „Blue stár“. Jackieho ruka se chvěla a výraz jeho tváře byl stále zděšenější. Jima to začalo mrzet, že ho vzal s sebou. Ale - k čertu! Kořist bude větší, ponесou-li ji dva! Záře elektrických lamp a světelných reklam svítí až sem nahoru,

46

ale Jim a Jackie stoupají po železném žebříku na další plochou stříšku po stěně, kde je hluboký stín. Zezdola sem zaznívá tlumený ryk aut, věčný šumot, ale zde je ticho.

Dovednýmá rukama Jim otevřel zámek jakýchsi dveří. Jim a Jackie vstoupili do temné chodby. Jim však ví, kde jsou, má to

tu dobře prohlédnuto za svých denních obchůzek, kdy předstíral kupujícího zákazníka. O kus dál je několik schodů, kterými přijdou do prodejních sálů. A tam volně leží spousta krásných věcí. Bude to dobrý lov. Jen aby Jackie vydržel - a všechno dobře dopadlo!

Kdesi ve tmě sálu cosi zaharašilo a Jim strnul. Položil ruku Jackiemu na rameno a cítil zase, jak se chlapec chvěje strachy. Proč ho jen bral s sebou?

Jim ani nedokončil svou výčitku. Cosi se opět ozvalo ve tmě sálu, něco jako slabé - jen zcela málo slyšitelné cvaknutí - ale Jim měl dobře vycvičený sluch.

Chtěl vzít Jackieho za rukáv a zmizet s ním neslyšně do vedlejšího sálu. Jeho ruka však sáhla do prázdna. Proboha, kam Jackie zmizel? A neměl už o tom čas uvažovat.

Ve tmě vyštekly dvě rány a Jim skočil do spojovací haly ke druhému sálu dříve, než jejich ozvěna zmlkla. Zaslechl slabý výkřik, spíše jen jakési vzdechnutí, v té hrůze však nepomyslel na to, kdo vykřikl. Byli přistiženi noční hlídkou, která po nich zahájila palbu.

V další vteřině se sálem rozlilo jasné světlo. To Jim byl již schován v sousedním sále v jednom z dutých prodejních pultů se srdcem bušícím rozčilením. Co se teď bude dít? A kde je Jackie? Vzápětí však uslyšel jeho skomírající hlas, komusi odpovídající:

„Pane, nezlobte se a odpusťte mně to -jsem tady sám! Chtěl jsem - chtěl jsem si vzít míč - víte - kopací míč - trochu mně teče krev -ale to nic není -jen mne prosím nechtě odejít - nevolejte policii - tolik vás.prosím -“

Hluboký mužský hlas z hloubi sálu něco hněvivě mluví. Jim dobře nerozumí. Ale vypadá to, že hlídač dává Jackiemu volný průchod cestou, kterou sem přišel. A nějakou pohružku připojuje. Snad, že podruhé už by nebyl tak milosrdný...

Jimovo vycvičené ucho slyšelo těžkou chůzi Jackieho a každý ten krok je píchnutím v mozku! Chudák Jackie - dostal to asi pěkně!

Světlo pohaslo v sále, za Jackiem zapadly dveře na plochou stříšku, hlídač zamkl a za chvíli utichly i jeho kroky.

Jim se odvážil ven až za dlouhou dobu. Jackieho našel ležícího pod železným žebříkem na spodní ploché straně. Ucpal mu prostřelenou ruku kapesníkem, jak nejlépe dovedl. Snesl jej z požárních schodů, prošli činžovním domem a najaté auto je dopravilo domů.

Týden ležel Jackie v horečkách a jeho modré oči se odvracely od Jima. Ten se po celou dobu nehnul od jeho lůžka.

Nemluvili o té hrozné noci. Jako kdyby se příhoda vůbec nikdy nestala.

Jim neměl ani odvalu poděkovat Jackiemu, že ho v obchodním domě „Blue stár“ zachránil před hlídačem tvrzením, že je tam sám a že si šel jen pro míč.

Ale když se Jackie uzdravil, zavedl ho Jim do malé dílny, nad kterou visela cedule: „JIM PARKJUNSON - zámečník“.

„Už nikdy, Jackie!“ řekl mu Jim přítom.

„Už nikdy nepůjdeme nikam v noci! Tady si teď budu vydělávat - rozumíš?“

A to byla pro Jackieho ta nejkrásnější odměna.

VÁNOCE GORDONA BADOCKA

Osada Čtyřiceti mílů zapadala stále více a více do sněhu. A Gor-don Badock, tulák v povodí Stříbrné řeky, se rozhodl, že tady několik dní zůstane. Do jeho chaty je odtud daleko - a snad by tam ani nevydržel v té samotě. Nikdy jindy mu samota nevadila! Ale dnes to bylo něco jiného! Jsou vánoce! Podivný čas, který tě najde i v té největší dálce a rozcitliví mysl vzpomínkami na doby dávno minulé!

Rozbřínkaný orchestrion v hostinci hraje dnes jenom vánoční písně a Badock tak mnohou z nich zná - a tolik mu připomínají! Ano, dnes musí být mezi lidmi!

Teď se otevírají dveře a dovnitř vchází jakýsi muž v kožešinách. Venku zuřivě štěká jeho psí spřežení. Podívejme se, je to Fred Burtley, seržant z policejní stanice v

Saskačevanu. Co tady chce? Jde se jen ohřát? Nebo někoho hledá?

48

Muži v hostinci přestali hlučet. Gordon Badock v letících vteřinách zpytoval svědomí. Co se na něj asi tak mohlo prozradit? Bylo toho dost, zákon se tady v pustině tak snadno překročí! Objevil snad seržant u jeho chaty patrony na zabíjení ryb? Nebo mu přišel na jiný zakázaný způsob lovu? Či snad...

„Gordone Badocku," pravil policista, „prodal jste v Saskačevanu kožešiny z vykradené chaty mrtvého Jacka Milтона. Musíte se mnou na stanici, aby jste to vysvětlil!"

Badock si povzdychl. Představa vánočního večera se rozplynula. Jaképak vysvětlování? Badock se do chaty zemřelého lovce skutečně dostal a nashromážděné kožešiny odnesl a prodal. Seržant to ví! To jen tady před lidmi zabalil obvinění a zatčení Ba-docka do ohleduplných slov o vysvětlení.

Orchestrion dohrál svou píseň, Badock zaplatil útratu a vyšel za seržantem do sněhové vánice. Bude to strastiplná jízda, do policejní stanice je to skoro tři hodiny cesty! Psí spřežení se vrhlo v divokém zmatku na Badocka, ale policista psy odtrhl a uklidnil. Vyrázili.

Vítr se vznášel ve vichřici. Přívaly sněhových vloček oslepovaly oči, třebaže obličej obou mužů byly téměř celé ukryty pod kožešinami. Na některých místech zapadali psi do sněžných jam a s nimi i saně. Policista hovořil se psy, s Badockem nemluvil. Badock byl tomu rád. V duchu se totiž zabýval myšlenkou na útěk. Za své přestupky si posedí ve vězení nejméně půl roku! Neuvidí jaro! Nepřežije ten báječný čas v kraji své Stříbrné řeky! Ani léto tam nestráví! Bude sedět někde v tmavé kobce stanice po všechny ty slunné dny - a tam nahoře, na řece, půjde jaro naprázdno, bez něho!

V lese se vichřice změnila ve sněhovou bouři. Kmeny, troucí se větrem o sebe, vydávaly pekelný rachot. Chvillemi nebylo na

krok vidět. Některé stromy nevydržely nápor bouře, lámaly se a padaly přes cestu. Bylo nutno přenášet saně i vysazovat na ně kousající zdivočelé psy, zamotané do řemení.

Badocka napadlo, že teď je nejvhodnější příležitost. Zmizí do houštin, kam za ním seržant se psy nemůže. Také o střelbě v této bouři se nedá uvažovat. Jeho stopy budou během jedné minuty zaváty. Přečká bouři někde ve skalní jeskyni - kterých je zde tolik - a pak odejde z tohoto kraje - jaro je všude krásné a dřeva na stavbu nového srubu je jinde také dost!

49

„Pozor -pozor!“ zazněl pojednou ser/.anliiv varovný hlas. Mocný praskot se ozval nad jejich hlavami a cosi černého a ne-stvůrně velikého padalo s takřka neproniknutelnou sněhovou clonou na ně.

Badock se mimoděk přitiskl k saním a držel si hlavu oběma rukama, na kterých měl navlečeny veliké rukavice. Vzápětí ucítil hroznou bolest v zádech, nemohl vydechnout a /.tníčcl pomalu vědomí. Jen seržantův výkřik mu dozníval v uších. Probudilo ho teprve zuřivé tahání saní, působené rozdrážděnými psy. Ležel napříč saní s hlavou k zemi a sníh kolem se barvil krví. Opodál ležela obrovská větev, ulomená vichřicí. Jeden ze psů byl těžce poraněn a bolestivě vyl do jekotu bouře.

Badockovi se podařilo narovnat se. Páteř je tedy nezraněná. Bohudíky, je tedy v pořádku. Zkusil povstat a udělat několik kroků. I to se podařilo. Myšlenka na útěk mu znovu vyvstala z mysli.

Ale co tady se seržantem? Kdo ví, kdy se probudí z bezvědomí, probudí-li se vůbec! Má ho zde nechat zmrznout? Odveze-li seržanta do stanice, ztratí svobodu. Neodveze-li, ztratí seržant život, ale on, Gordon Badock, uvidí jaro, nebude sedět v žádné vězeňské díře.

Zatímco takto uvažoval, bouře se utišila a sněhová vánice se změnila v klidné padání drobného sněhu. Seržant se trochu pohnul. Ještě před chvílí to byl zdravý, silný člověk, teď zde

leží bezmocná troska něčeho, co bylo člověkem. Ještě před chvílí na Badocka volal: „Pozor - pozor!“ Varoval ho a sám se letící větví uhnout nemohl. Co kdyby to bylo obráceně? Nebylo to od seržanta vlastně šlechetné, že ho varoval? V Badockově hlavě stíhá jedna myšlenka druhou: touha po jaru na svobodě, soucit s člověkem, přivolaný z nánosu lhostejnosti snad seržantovým varováním nebo vánočními písněmi or-chestriónu ve Čtyřiceti mílich, jejichž nápěvy v duchu teď znovu slyší, nejistota, váhání.

Ale pak lepší část Badockovy povahy zvítězila. Přivedl seržanta k vědomí a pomohl mu do saní. Odřeninou hlavy po těžkém úderu větví již nekrvácela. Nastoupili další cestu do stanice. Teď Badock vedl, zatímco seržant jen při největších obtížích a překážkách slézal ze saní.

Byl již večer, když dorazili - naprosto vyčerpaní - do stanice. Mužstvo bylo shromážděno ve společné jídelně, vánočně vyzdo-

50

bene. Seržant vylíčil veliteli příhodu. Bylo zřejmo, že mu Badock vlastně zachránil život.

Toho večera neseděl Gordon Badock ve tmavé vězeňské cele, ale u stolů s mužstvem stanice. A zůstal tam i po zbytek svátečních dnů, aby pak byl odsouzen k nejnižšímu trestu, který si mohl odsloužit ještě tím, že bude po dva měsíce uklízet místnosti stanice a pomáhat ve stáji u policejních koní. A když přišlo jaro, viděl je šťastný Badock zase už na své zamilované Stříbrné řece.

PRVNÍ ZE ŽANTOVKY

„Připravte se na zítra na nejhorší!“ pravil v sobotu v klubovně vedoucí turistického oddílu Zdeněk. „Bude to hra, jakou jste ještě nehráli - a co více, sehrajeme ji v uličkách a průchodech Žantovky! Víte všichni, co to znamená!“

Jak by chlapci nevěděli, co to znamená! Žantovka, to je spleť všelijakých pokroucených ulic, uliček a plácků, středisko

místních chuligánů a mladších hochů, kteří jimi ještě nebyli, ale už byli ochotni se od nich učit!

Ani jednoho chlapce se zatím odtamtud ještě nepodařilo získat pro turistický oddíl. Vývěsky, které chlapci z oddílu v uličkách Žantovky několikrát vyvěsili, byly vbrzku strhány. Jirka z Červené družiny tam byl nedávno obrán o volejbalový míč, když jej nesl do klubovny. Teď Žantovku nejraději obcházel.

„Nejsme přece malé děti, abychom se báli!“ ozval se hrdě Toník, proslavený strašpytel a všichni se rozesmáli při jeho naparování. Večerní táborová příhoda s bílou košilí, vlající ve větru, byla ještě příliš v živé paměti. Toník se tehdy k smrti vyděsil. Teď se rozesmál také a když šum utichl, Zdeněk pokračoval.

„Tak dávejte pozor, ať zítra nic nepopletete! Někde ve vnitrozemí Žantovky je cosi ukryto. Leží to tam věky, je to zajímavé a přitom záhadné. Vy to máte nalézt a něco s tím podniknout!“

„A kde to máme nalézt? A co s tím máme podniknout?“ zavřískal naléhavě z kouta klubovny Vláda Baudyšů svým vysokým hláskem.

51

„Seď a nevyskakuj!“ usadil jej kdosi z okolí. „Jisté nám to Zdeněk řekne, nemyslíš?“

„No samozřejmě!“ usmál se Zdeněk. A puk začal vykládat pravidla hry. Oddíl bude rozdělen na dvě skupiny a každá obsadí jiný okraj Žantovky. Kde a co se má hledat je napsáno asi ve 120 zalepených psaníčkách. V každém je jedno slovo zprávy. Jedna skupina má psaníčka zelená a druhá žlutá. Žádná skupina nesmí svoje psaníčka rozlepovat a zprávu z jejich slov sestavovat. K tomu smí použít jen psaníčka ukořistěná druhé skupině. Chlapci obou skupin budou totiž po jednotlivcích procházet uličkami Žantovky a když se střetnou dva protivníci, budou po sobě pálit papírovými míčky, vlastnoruční výroby. Kdo je v tomto souboji dříve zasažen,

musí dát vítězi své psaníčko a ten je odnese ihned do hlavního stanu své skupiny, kde bude rozlepeno a použito k sestavení zprávy.

Zdeněk domluvil. Výklad byl skončen. Klubovnou se rozhučely hlasy chlapců. Co se to asi bude hledat? A co se s tím má udělat? A nebudou dělat potíže žantovští chuligáni?

Na to odpověď dá zítřejší neďěle.

xxx

A nadešel den, jako stvořený pro tuto dobrodružnou hru s tajným cílem. Již od rána bylo mlhavo, nevlídno, obloha byla zatažena těžkými mraky. Kdo nemusel ven, nešel. Ulice byly nedělně vylidněny.

„Podívejte se, co jsem si na hru připravil!“ řekl chlapcům Ludva, který řídil skupinu se žlutými psaníčky, když se utábořili ke svolením správce domu ve dvoře kteréhosi stavení na okraji Žantovky. Vytáhl z tašky čtvrtku papíru s nalinkovanými obdélníčky, očíslovanými od jednotky do stotřicítky.

„Jak někdo vybojuje zelené psaníčko a mně ho sem donese, hned slovo z něj přepíšu podle jeho čísla do příslušného okénka - a tak bude pořád přehled, která slova zprávy už máme a o co vlastně jde. A jistě si mnohá slůvka domyslíme!“

Pak vydal všem chlapcům po jednom žlutém psaníčku a vychrlil ze sebe poslední pokyny: „Tak už běžte - každý zvlášť a v jiný směr! Víte, že pohromadě jít nesmíte! Při soubojích by vznikaly

52

zmatky! A nedejte se zmást, zasáhnout ani zaskočit! Pozor na každý roh, na každé dveře domu!“

Chlapci se rozeběhli v malých přestávkách ze dvora domu. S nejistými pocity se nořili různými uličkami do obávané Žantovky. Jirka, který zde kdysi přišel o míč, kráčel uličkami Žantovky s myslí snad ještě stísněnější než ostatní. Nepřihodí se mu dnes zase něco podobného? Míč ovšem s sebou nemá - ale ani pouhá obyčejná tahačka a pračka není nic příjemného! Několik kroků za jeho zády teď vrzla jakási dvířka. Jirka se

rychle otočil. Byl na něco podobného připraven svými neveselými vzpomínkami, co nepříjemného zde prožil. V tom mu již ale něco fičí kolem ucha. Podívejme se! Mírek ze „Zelené“ družiny byl schován za dveřmi domu, nechal Jirku přejít kolem - a vypálil na něj zezadu ránu papírovým míčem. Netrefil se - ale už letí druhý míček - Jírka skoro ani nestačil uhýbat. Nyní však pálí také -jednou, dvakrát a při třetí ráně zasahuje Mirka vítězně do ramene!

„To se ti to vyplatilo, co?“ zasmál se spokojeně, když mu Mírek mrzutě odevzdal své zelené psaníčko jako kořist. „První vyhrání z kapsy vyhání!“ řekl jen Mírek a pak dodal: „To je fuk, ale je to prima hra - a nepřej se tady se mnou ještě jednou potkat!“ Pak se rozešli. Mírek šel ke své skupině „natankovat“ nové psaníčko, Jírka šťastně upaloval k Ludvovi do dvora odevzdat kořist.

Nedošel však daleko. Na rohu jedné z ulic zahlédl Břetíka od „Zelených“ a musel se před ním schovat a pak dát na zběsilý úprk. Břetík byl totiž znám svými jistými zásahy. Trefil se vždy a do všeho! S tím není radno si začít souboj!

V běhu se dostal do malé pokroucené uličky a zde narazil na tři místní chlapce. Dva byli přibližně jeho věku, třetí byl asi o dva roky mladší než on.

„Hele, Vašku, zase jeden blázen!“ usykl jeden ze starších kdruhému a bezostyšně pokynul na Jirkovu žlutou značku na kabátě. Druhý se postavil výhruzně před Jirku a volal: „My vás naučíme rozhazovat nám tady po ulicích papíry!“ při těch slovech se sápal na Jirku a snažil se mu vyrvat z rukou dva míčky, které Jírka pořád během cesty držel připravené k házení. Ted“ je bleskurychle zastrčil do kapes. „Neblázněte, kluci,“ řekl mírně, aby práce ještě více nerozdráždil. „Nic vám tady nerozhazujeme! To jsou míčky naše - a hrajeme tu s nimi jednu takovou hru - víte?“

53

„My ti dáme hru!“ ozval se zlostně Vašek. Rozehnal se po Jirkovi a dříve, než se Jírka stačil uhnout, uštědřil mu štíplavý

políček. Malý chlapec, který až dosud stál vedle zticha, se rozesmál urážlivým smíchem.

Jirka potlačil svou touhu po odvetě a rozběhl se odtud. Ale žantovští to zřejmě očekávali. Pověsili se na něj, smýkali jím a Vašek volal na malého chlapce povzbudivě: „Jardo, napal mu také jednu! No, napal mu ji, nic se ti nemůže stát!”

A mrňous Jarda se sápal na Jirku a pokoušel se jej zasáhnout svou malou ušmudlanou pěstí.

Z domu vyběhl chlapec v červeném svetru a volal: „Koho to tu máte, kluci? ” Hned pochopil situaci, která zde nebyla asi nějaká neobvyklá. Připojil se ke rváčům a všichni teď společně zatáhli vzpouzejícího se Jirku do zákoutí pod otevřené schodiště, které vedlo do ulice, výše položené. Kdesi vzadu za sebou zahlédl vyděšený Jirka jakéhosi starého muže, jak se bez zájmu vlekl kamsi za roh ulice. Jinak tu nebylo ani človíčka, od kterého by mohl očekávat pomoc.

„Tak jen se moc neohlíže!” houkl na něj červený svetr. „Teď jsi v naší moci! A ať tě ani nenapadne volat ty svoje blázny! Nebo písknem a bude tu celá Žantovka!”

Malý chlapec Jarda, vědom si ochrany tří starších kamarádů, přešel urážlivě ukazovákem Jirkovi pod nosem. A když mu Jirka v rozhořčení srazil ruku dolů, dostal další políček.

Rozzuřil se, vrhl se na všechny současně a snažil se prodrat z jejich kruhu. Zatlačili jej zpět do kouta ke zdi a padly další rány.

Mysl mu horečně pracovala. Celá hra, na kterou ještě před chvílí s takovým elánem myslil, byla jakoby odvanuta kamsi daleko. Teď se jen zachránit! Jak se odtud dostat? Má přece jen volat o pomoc?

Kdo by na volání tady v té samotě přišel? Nejvýše další Žantováci!

Teď se nahoře, na konci schodiště v horní ulici kdosi objevil. Jirkovi až srdce poskočilo radostí! Olda z jejich oddílu! Teď je v zelené skupině, ale to nevádí! Dívá se sem zkoumavě a zdá se, že neví, co se tu děje.

„Opovaž se něco volat!“ výhružně řekl Žantovák Fanda, který sledoval Jirkův toužebný pohled tam nahoru na schody a spatřil tam Oldu. „Jen to zkus, a uvidíš, co se bude dít!“

54

„To se ví!! Uvidíš, co se bude dít!“ přizvukoval patolízalsky Jarda, aby se kamarádovi zavděčil.

A tu dostal Jirka spásný nápad! „Můžete být klidní!“ řekl ledově. „Nic nebudu volat, nebojte se! Jen kamarádovi tam nahoře zamávám na pozdrav!“ A již semaforovou abecedou pažemi signalizoval Oldovi slovo „Pomoc!“ Signalizaci semaforem ovládali v oddílu všichni. Olda slovo jistě správně zachytil. Však už také míří do ulice.

„Toho mávání hned necháš -rozumíš?“ podezíravě zabouřil teď na Jirku Vašek. Ale slůvko -pomoc - už bylo vysláno - a už pracovalo. Jirka se opřel o stěnu domu a čekal.

Žantováci se chvíli pokoušeli sebrat mu míčky, ale tomu se zatím ubránil. Chvíli ho nechali, a zase začala tahačka, když Jarda škemral na starších, že by ty míčky chtěl.

Jirku napadlo, že může získat čas, když míčky dobrovolně Jardovi vydá. Vylovil z kapsy dva a řekl: „Tady máš - a udělej si podle nich doma další! Dají se s nimi hrát moc pěkné hry!“ Jarda je dychtivě popadl a začal si s nimi pohazovat.

A najednou se vzadu ozval dusot. Žantováci na sebe udiveně pohlédli.

Ale Jirka už věděl, co to znamená, a začal se usmívat. Do uličky vběhlo osm chlapců z oddílu s Oldou v čele.

„Opovažte se něco volat!“ vykřikl teď Jirka na Žantováky a úmyslně použil jejich slova: „Jen to zkuste a uvidíte, co se bude dít!“

Žantováci vypadali poplašeně a chlapec v červeném svetru se pokusil o útěk. Olda jej popadl za límec svetru a vrátil jej zpátky do obkličujícího kruhu. „Kampak, chlapečku, kampak?“

„Tak to je pro vás jedna nula!" zatvářil se Vašek odhodlaně.
„Napřed jsi dostal rány od nás ty, teď je dostaneme od vás my!
Kvůli tomu se nerozbrečíme!"

Ale kupodivu - chlapci z oddílu, ti „blázni" se žlutými a zelenými značkami na kabátě, se k výprasku neměli! Jen Zanto-vákům řekl Jirka: „Kdybyste kluci věděli, jakou báječnou hru jsme tady hráli! A jak jste mně ji pokazili! A nebojte se! Já vám ty rány oplácet nebudu!"

Žantováci byli zmateni. Nebyli zvyklí na takový tón. Tady se platila rána ránou!

Olda jim ještě vysvětlil, jak zachytil od Jirky signalizované

55

slůvko -pomoc - a Žantováci se divili, že několik pohybů rukou mohlo nahradit volání. Když jim potom chlapci z oddílu předvedli ještě několik celých vět, semaforem odsignalizovaných, jejich údiv se změnil v ohromení.

„Tohle tak umět, kluci -co?" vydechl hoch v červeném svetru k ostatním.

„Mohli byste se to klidně naučit!" usmál se Jirka, jehož najednou něco napadlo. „A moc jiných věcí byste mohli vidět, naučit se, moc byste mohli zažít! Přijďte k nám někdy do klubovny, máme ji na hřišti Dynamo v Kolárově ulici! Leccos vám tam předvedeme! Ale teď už nás nechtě, musíme hrát dál!"

Pokynul zkoprnělým Žantovákům a klidně a důstojně odcházel s hochy z oddílu odtud, odkud hru pak skutečně dohráli. Zvítězila skupina zelených psaníček.

Ve zprávě o stodvaceti pěti slovech byl popis cesty ke starému kameni, zadlážděnému v jistém dvoře polozbořeného domu ve staré Žantovce. Na kameni byl jakýsi znak a zbytek latinského nápisu.

Chlapci měli znak obkreslit a nápis opsat. Zelená skupina měla zprávu dříve rozluštěnou, neboť její hráči přinášeli více žlutých psaníček, než ztráceli vlastních.

Jirkova skupina sice úkol také splnila, ale ovšem jako druhá. Ve hře tedy prohráli - ale přece později byla odměněna: hned příští týden se dostavili do klubovny Žantováci Vašek, Fanda a hoch v červeném svetru, a Vašek ze sebe rozpačitě soukal: „Prosím vás - my bysme - kdybyste - my bysme rádi - víte - my - kdyby to šlo, tak bysme k vám rádi chodili, aspoň my tři, Jarda ne, ten je ještě malej...”

Byli to první nováčci ze Žantovky, kteří do oddílu přišli!

VRAH PŘIJDE V NOCI

V kraji hlubokých lesů, na slunném břehu řeky, jsme si postavili malý prázdninový tábor na podsadách. V tehdejší době nebyly tábory takových rozměrů, jaké jsou většinou dnes, kdy jev každém táboře řada dospělých vedoucích i jiných pracovníků a nejméně

56

stovka, či ještě více chlapců a děvčat. Nás tábor sestával ze sedmi stanů, jež obývalo čtrnáct chlapců ve věku dvanáct až třináct let, v osmém jsem bydlel sám, jako jediný dospělý vedoucí. Vařili jsme si sami jako praví zálesáci, prali si prádlo, myli nádobí, sami jsme si chodili do vzdálené vesnice nakupovat. Byl to tábor, jaký má být: bez maminek, bez kuchařek, odkázaný jen na práci našich rukou.

Kteréhosi dne v podvečer, právě když jsme na táborovém náměstíčku uprostřed podkovy stanů končili hru - buvolí třísky, vynořili se z lesa dva četníci s bodly nasazenými na puškách a zamířili rovnou k nám. Z výrazu jejich tváře i kvapné chůze jsem vycítil, že jdou za nějakým důležitým cílem. Ze nejsou jen na obyčejné služební pochůzce.

„Vy jste vedoucí tábora?“ zavolal na mne jeden z nich, sotva se protáhli úzkou uličkou mezi dvěma stany do náměstíčka.

„Ano!“ přisvědčil jsem. „Můžeme vám nějak pomoci? Nebo se něco přihodilo?“

„Zatím ne! Ale možná, že se něco přihodí!“ pravil trochu záhadně druhý. „Pojďte kousek s námi!“ Vzali mne mezi sebe

a vyšli jsme táborovou branou ven do louky. A tady jsem se dozvěděl o účelu jejich návštěvy u nás.

„Asi dvacet kilometrů cesty odtud,“ začal jeden z Černíků, „v osadě Černé vrchy zabil dnes dopoledne velmi nebezpečný člověk starší ženu a oloupil ji o několik set korun. Projížděl osadou s malým pouťovým cirkusem, vystupoval v něm jako vrhač nožů. Po činu uprchl, ale celý kraj už je vzhůru, lidé ve vsích i na samotách dostali výstrahu, aby mu nikdo neposkytoval nocleh, nedával mu jídlo a bude-li možno, aby byl zadržen.“

Naše četnická posádka s dobrovolníky prohledává lesy kolem místa vraždy, ale je velmi pravděpodobné, že vrah je někde přes den ukryt a že bude postupovat k útěku až v noci. Zdá se, že bude prchat směrem sem, přes řeku na železnici. Možná, že přijde v noci i k vám a že se pokusí ukrást chleba nebo vůbec nějaké jídlo. Dejte si tedy pozor, zásoby někam uklid'te nebo zamkněte, aby se k nim nedostal. A ještě něco: vrah je silně ozbrojen, má několik vrhačských nožů, umí jimi mistrně vrhat - a je odhodlán ke všemu, třeba i k nové vraždě, aby si vynutil cestu k útěku!"

Muži zákona vychlili ze sebe tyto pochmurné informace a výstrahy, nadhodili si na ramenou své pušky a už spěchali po úzkém

58

břehu řeky, aby varovali ještě několik dalších vzdálených samot, než nastane tma.

Zůstal jsem sám se svým neklidem. Ale už tu byli chlapci kolem mne, většinu hovoru zaslechli - a postrašené dotazy nebraly konec.

„To jsem rád, že dnes v noci nemám hlídku!“ řekl Vilda s ulehčením. „Nevyšel bych ze stanu za živý svět!“

„Nebojte se!“ řekl jsem. „Nikdo se nebojte! Dnes nebudete mít nikdo hlídku! Přece vás nenechám v té tmě venku, když vím, kdo sem může v noci přijít!“

Chlapci si oddychli, zejména ovšem ti, na kterých byla dnes v noci řada hlídat tábor. A už tu byly zase další strachy. Měli je hlavně chlapci ubytovaní v krajních stanech, jež byly nejbližší lesu.

„Přestěhujte se tedy na tuto noc do stanů na druhé straně stanové podkovy!“ určil jsem. „Ustelete si tam třeba na zem, jednu noc to vydržíte! Jen žádnou paniku!“

Začalo se podivně stmívat a mnohem dříve, než jindy. Zdálo se, že se blíží bouřka. Bylo ji cítit ve vzduchu, les temně hučel vzmáhajícím se větrem. Nastal neklidný, strašidelný soumrak. Chlapci ze stanů u lesa počali s kvapným stěhováním do stanů při řece. Každý z nich mimoděk očekával, že vrah, přijde-li, vystoupí z hlubin lesa a zaútočí na tyto okrajové stany. Proto jen pryč od nich! Nakonec se hoši dohodli tak, že v každém stanu v té bezpečnější polovině tábora budou ubytováni čtyři místo dvou. Neměl jsem námitek. Ve čtyřech nebude strach tak silný, jako ve dvou...

V rychlosti jsme odbyli večeři. Tři hoši, kteří měli službu v kuchyni, uvařili čaj s mlékem, namazali chleba s máslem a rozdělili sýry. Jindy jsme jídávali tady vedle kuchyňského přístřešku u lesa, v malé jídelničce. Bylo to několik primitivních stolů a lavic, námi vlastnoručně vyrobených, zatlučených do země pod stříškou z napjatých stanových plachet. Po jídle jsme zde vždy ještě chvíli vyprávěli, hovořili a zpívali. Dnes tady ale nebylo nikomu volno u srdce - chlapci hned vytratilí umýt si své šálky - a pak rovnou do stanů.

Jen hoši ve službě tu ještě na okamžik zůstali. Uklidili jsme společně do táborových beden všechny potraviny, zamkli jsme je a klíče jsem si ponechal u sebe. Pak i služby zmizely ve stanech. Plátna stanů se na chvíli prosvětčila svitem petrolejek a svíček, ale zakrátko byla všude tma.

59

Vítr zesílil a les šuměl a praskal do jeho kvílení. Řeka výhruzně hučela, silněji než kdy jindy. Oblohou se hnala těžká

mračna, trochu viditelná v posledním šeru zkomírajícího dne. Ještě snad nikdy mně nepřípadal večer tak hrůzný a plný nejistoty a nebezpečí, jako dnes.

Rozhodl jsem se, že nebudu vyčkávat ve svém stanu, který byl uprostřed stanové podkovy. Obával jsem se, že kdyby vrah skutečně přišel a potraviny v kuchyni našel zamčené, mohl by zaútočit na některý obydlý stan - a tomu jsem chtěl předejít. Ozbrojl jsem se bláhově sekyrkou a umínil jsem si hlídkovat na pokraji lesa, v blízkosti kuchyně. Stisk topírka v dlani mě na chvíli trochu uklidnil.

Našel jsem si shluk hustých smrčků několik metrů od kuchyňského přístřešku a zde jsem čekal. Od kopců za řekou se ozvalo vzdálené zlověstné zadunění hromu. Nebe se občas rozsvítilo bleskem. Celý kraj dostával v jeho sinavém přísvitu děsivý a neskutečný vzhled. A v lese se přitom osvětlily kmeny stromů, tisíce stínů tančilo mezi nimi a zdálo se, že za každým stromem číhá příkrčená lidská postava.

Uvědomil jsem si, že mám strach. Moje ruka, svírající křečovitě sekyrku, byla poměrně pevná, ale levá se mi co chvíli chvěla. Také zuby trochu drkotaly, když jsem je na zkoušku úmyslně trochu povolil. To nebylo dobré znamení. Rozhodl jsem se nedívat se do hlubin lesa, abych se neděsil, když se tam rozsvítí dalším bleskem. Ale přesto vždy znovu a znovu tam mé oči zamířily, jako by byly přitahovány tou hrůznou podívanou.

A najednou, když po delší přestávce se nebe zase otevřelo na několik nepředstavitelně dlouhých vteřin oslnivým narůžovělým světlem, spatřil jsem něco na pěšině mezi stromy. Snad deset či patnáct kroků ode mne - muže v bílé otrhané košili, bez kabátu, s několika dlouhými noži za pasem a s jedním v ruce, jak stojí v číhavém postoji a dívá se ke kuchyni.

Teď vím, že jsem to neměl dělat. Ale tehdy jsem to udělal a nemohl jsem za to. Vykřikl jsem leknutím - nevím už co, snad

to nebyl ani výkřik, snad jen hlasitější vzdech, ale to stačilo, aby mne muž zpozoroval, jak se krčím mezi stromky. Svit pohasl, ale já v posledním zlomku vteřiny ještě viděl, jak se vrah rozbíhá ke mně a zvedá ruku s nožem. Něco vykřikl čemu

60

jsem v té chvíli nerozuměl. Kolem hlavy mi zasvištěl prudce vržený nůž a s kovovým cvrnknutím zapadl někam do houštin. Mrštil jsem sekyrkou ve směru, kde jsem předtím v žáru blesku vraha viděl a dal jsem se na zběsilý útěk. Upadl jsem přes nízké houští mezi smrčky, ale opět jsem se zvedl a běžel směrem k řece.

Vrah mne přestal pronásledovat a já jsem viděl prosvítat jeho bílou košili na pokraji lesa, když se blesk znovu rozsvítil. Později bílá skvrna zmizela, vrah asi ustoupil hlouběji do lesa. Plížil jsem se otevřenou loukou po zemi ke stanům. Kolikrát jsem se takto plížil v našich hrách! Dnes tedy toto umění potřebuji doopravdy, nejen pro hru!

V každém stanu byli jste někteří hoši vzhůru. Nespali rozechvěním. Vyzval jsem je, aby rozsvítili. Uvažoval jsem, že vrah nemůže znát nízký věk osazenstva tábora a že se tedy neodváží otevřeného útoku, když sezná, že tábor je vzhůru. Vnikl jsem i do stanů prázdných a rovněž v nich rozsvítil. A tak jsme hlídali do úsvitu.

Ráno jsme nenašli u břehu naši loďku. Vrah se po ní zřejmě v noci přeplavil na druhý břeh a tam pokračoval ve svém útěku. Objevili jsme ji až dopoledne, asi kilometr po proudu, zachycenou mezi balvany uprostřed řeky.

A vrah? Byl dopaden asi za dva dny, daleko v kraji za řekou. Když nám to přišli četníci do tábora oznámit, odevzdal jsem jim jako doklad noční návštěvy podivný dlouhý nůž, který vrah po mně v noci mrštil.

ZÁVOD O MODŘÍNOVÝ SRUB

Starý železniční vagón se natřásal, kolébal a rachotil na konci vlaku. Neměl ani jednu přepážku, uvnitř bylo vidět z jednoho

konce na druhý a svými dřevěnými stěnami připomínal spíše vnitřek nějaké zálesácké chaty.

Třicet chlapců oddílu Bobříků se v něm proto cítilo jako ve své klubovně. Posledních několik cestujících vystoupilo na minulé zastávce a hoši měli teď vagón jen pro sebe. Nosiče u stropu byly

61

obloženy tornami, chlebníky, taškami a spacími pytli. Oddíl jel na jarní prázdniny a na těch je potřeba spousty věcí!

Na lavicích byly rozloženy oddílové zápisníky jednotlivců, družinové i oddílové kroniky, bodovací archy a časopisy. A v celém vagónu bylo plno ruchu - vždyť v oddíle bylo tolik schopných, bystrých chlapců, do oddílové činnosti přímo žhavých!

Zelená družina právě hrála „Živý slovník“ a Jiřík si za nic na světě nemohl vzpomenout na nějaké slovo na pět písmen, které by začínalo i končilo písmenem D. „No přece - vždyť to znáš“, povzbuzují jej spoluhráči a smějí se na celé kolo - „například létá to a polyká to hmyz

„Datel!“ vybuchuje zoufale Jiřík v posledních vteřinách, kdy ještě může získat bod za správnou odpověď. „Já vím, že tam chybí na konci to druhé D, ale tak mi dejte aspoň půlku bodu!“ škemrá a pak se chytá v zoufalství za hlavu, když na něj ostatní křičí: „A slovo drozd tě nenapadlo? Nebo David? Nebo dohad? Panečku, takových slov přece je - -“

Modrá družina je chvílemi celá v oknech a zase se sklání na lavici u rozložené mapy. Sleduje podle ní terén, kterým vlak projíždí, a ověřuje si jeho znázornění v mapě.

Chlapci Žluté družiny jsou zahloubáni do starých čísel Žluťáška, toho báječného družinového časopisu, který družina po několik let vydávala. Břetík - vedoucí družiny, jich s sebou obětavě táhne celý balík. Většinu sešitů psali a malovali ještě předchůdci dnešních členů družiny, kteří už dospěli a odešli z oddílu. A teď tady dnešní členstvo se dušuje, že s vydáváním

Žluťaska opět začne - celý oddíl ho zase jistě bude číst - a s napětím bude očekávat každé nové číslo!

Vedoucí Bobříků Zdeněk se svým zástupcem Jendou sedí na krátké lavici pro dva a kuji nějaké plány. Probírají se ústřížky různobarevných papírků, promíchávají je - a zase řadí za sebou jakési malé destičky.

Olda z Modré na ně volá: „Že se radíte o letošní dlouhodobé hře, vidíte? Já to na vás poznám! Tak ať je to zase něco tak napínavého, jako loni ten Poklad Černého Delfína!" - To ještě neví, že Zdeněk a Jenda mají novou hru už připravenou, že se jmenuje „K pramenům neznámé řeky" a že právě Olda bude se svou hlídkou v prvním úseku hry zrovna -jako z udělání - na posledním

místě, protože se jim včas nepodaří vylovit pouhými větvemi z dvoumetrové tůně krabici se šifrovanou zprávou!

Nadšení chlapců stoupá každým ujetým kilometrem. Vždyť před sebou mají týden dobrodružného zálesáckého života, kdy si budou zase sami vařit jako v létě na táboře, prozkoumají kraj, kde ještě nikdy nebyli - a každá hodina od rána do večera bude nabita programem! Vzrušující hry, závody a body do celoměsíčního bodování, zahájení dlouhodobé hry, která bude probíhat po celé měsíce až do konce tábora, robinsonovské shánění paliva, potravin, vody, celý týden pod širým nebem!

A pak večery - ty báječné náladové večery s vyprávěním o starých zapomenutých událostech z oddílového života, z dávno uplynulých táborů a výprav, se zpěvem oblíbených písniček, kdy i ti nejostřejší a nejveselejší chlapci jsou tak trochu naměkko! Co o tomhle všem vědí ti ostatní hoši a děvčata, kteří v podobném oddílu nikdy nebyli a prožívají svůj volný čas zahálkou, v bezduchých mělkých zábavách, bez všeho toho vzruchu, jaký panuje tady!?

Vlak zpomaluje jízdu a za chvíli zastavuje na malé stanici uprostřed lesů. Trať je jednokolejná, čeká se na vlak z protisměru.

Ve vagóně nastává chvíle uklidňujícího ticha. A do toho zavolal Ruda svým zpěvavým hláskem. „Zdeňku, je to pravda, že tam v tom srubu - nebo co to bude - je krb? Nikdo vlastně nevíme, jak to tam vypadá - vždyť tam jedeme poprvé.”

„Krb tam je - a jaký báječný!” potvrdil Zdeněk. Všichni se kolem něho sesypali. „Je to pěkný srub z modřínového dřeva, proto se mu říká Modřínový srub. Propůjčila nám jej lesní správa. Málokdy se nám takové pěkné ubytování naskytne. Stavení je jednopatrové, dole má velkou společenskou místnost, v té je právě ten krb, vedle je kuchyně a nahoře jsou malé pokojíky s kavalcí. Přes den budeme všichni dole, nocovat budeme nahoře. Před srubem je rovná louka a ta končí u jednoho z mnoha zálivů přehrady. Kolem dokola jsou samé lesy, skály -a všude spousta vody. Máte se na co těšit!” Zdeněk nepřeháněl. - Modřínový srub vypadal opravdu tak, jak jej líčil a jeho okolí bylo přímo nádherné. Tak nějak asi vypadají zálesácké chaty v kanadské divočině, jak o nich hoši četli vždycky v knížkách!

A přesto se chlapci zarazili a jejich nálada poklesla, když se
62

63

ke srubu blížili. Místo velebného lesního ticha, do kterého by se mísilo jen šplouchání vody, vítal je hlasitý veselý hovor a křik. U všech všudy - kdo to tam je? Vždyť tam stojí a do srubu se dobývá nějaká parta v zelených košilích - snad dvacet či kolik chlapců asi v jejich věku - a až teď, když je spatřili, zmlkávají a dívají se k nim, přicházejícím s trochu nelibými pohledy, které říkají: „Co tady chcete? My tu byli dřív!” Z hloučku cizích hochů vystupuje teďkdosi starší, zřejmě jejich vedoucí, a trochu nejistě vychází vstříc Zdenkovi a Jendovi.

„Vy zde míníte tábořit? Tady v tom Modřínovém srubu?” ptá se ho znepokojeně Zdeněk. „Pro dva oddíly tam není přece místo

- a my máme srub propůjčen od lesní správy! Je nám to velmi líto - ale -"

Cizí vedoucí, jemuž jeho chlapci říkají Ostrříž, se netváří právě vlídně, také vsákne hněvivě. „To je divné -“, říká jen zneklidněně. „My máme dovolení také - podívejte se!“ A už vytahuje papír, popsaný psacím stroje, se záhlavím lesní správy. Zdeněk papír zná, obdržel povolení na stejném.

Porovnávají texty.

Ano - nějakým trapným omylem dostaly povolení k obsazení srubu oba oddíly. Jen podpis je na každém povolení jiný. Zřejmé jeden pracovník lesní správy nevěděl, že srub už byl zadán!

Teď i Zdeňkovi a Jendovi poklesává srdce nad zamotanou situací. Vidina krásně stráveného týdne ve srubu a jeho okolí při bohatém oddílovém programu se rozplývá jako pára nad vodou

- podnik je těžce ohrožen.

„My dostali povolení už před týdnem!“ obraňuje se Ostrříž. „A my také asi tak v tu dobu,“ říká Zdeněk „Nedá se nic dělat - srub obsadí ten oddíl, kterému bylo povolení vydáno dříve. Na dopisu pro nás je datum 4. března. Jaké máte vy?“

Ostrříž rozevívá list papíru znovu, hledí do něho, pak jej podává Zdeňkovi a říká: „No to je nadělení! Tady není datum žádné. Zapomněli je napsat! Tak jak teď zjistíme, kdo dostal povolení dřív? A jak si to dokážeme?“

Chlapci Zdeňkova oddílu sledují trapné jednání se vzrůstajícími obavami i zklamáním. Tak se natěšili - a všemu teď snad má být konec! Kam se vrátou, kde se ubytují, jestli srub obsadí tihle cizinci? Je po pěkné pohodě! Po všech plánech!

Pozorují chlapce cizího oddílu. Jsou většinou v jejich věku, oddíl je však zřejmě nováčkovský, určitě je na nižší úrovni, než

64 jejich. Hoši mají jen chatrnou výzbroj, skoro

„takytábornickou“, většina nemá ani spací pytle, ale jen

stočené pokrývky, svázané dokonce jen obyčejnými provázky místo řemínky - a jen málokdo má tornu. Většinou straší na zádech předpotopní neforemné batohy. Na rukávech .košil nebo bund mají odznak s jakýmsi souhvězdím.

„To je Jižní kříž“, vypovídá nesměle jeden z mladších hochů, kterého se na odznak Vincek zeptal. „Náš oddíl se jmenuje Jižní kříž - víte?“

Dopolední březnové sluníčko zde v závětří pěkně hřeje, po sněhu už dávno není ani památka. Jak se mohla robinzonáda vydařit

-nebyť zde té zapeklité situace! Bobříci nejsou chlapíci zlí a nepřející, ale teď jde o všechno - tak se na ten týden těšili - Zdeněk to rozhodně musí nějak zařídit, aby Jižní kříž zmizel - zatím nevědí kam, ale Ostříž od Jižního kříže sám mimoděk dává odpověď:

„Asi dva kilometry odtud je ještě jeden takový srub, ale není tam nikde voda, je to daleko od přehrady - a v oknech nejsou okenice -představte si tam v noci tu zimu! Ani kamna tam nejsou

- a střechou zatéká! Šli jsme kolem, tak jsme ten srub důkladně prohlédli!“

„A přece se tam jeden z našich oddílů bude muset asi ubytovat, když se nechce vůbec vrátit domů,“ zasmušile hovoří Zdeněk a mne si bradu, jak je u něj vždy zvykem, když přemýšlí o nějakém těžkém problému.

„Kdo z nás to ale bude,“ ptá se Ostříž a beznadějným pohledem přehlíží chatrnou výzbroj svých chlapců. Bobříci jeho pohled zachycují a vědí, co si asi myslí: že oni mají spací pytle, na vše jsou lépe vyzbrojeni a že by tedy do děravého srubu mohli jít spíše oni, než Jižní kříž! Špatná nálada se tím ještě zvětšuje -Bobříci v hloubi duše sami vidí, že by bylo kruté poslat do děravého stavení tady ty chudáky s tenkými pokrývkami, neotuzilé, začátečnické, nepřipravené!

Ale když tam půjdou Bobříci, je konec s většinou plánů, nezažijí večery u krbu, jia které se tolik těšili, budou daleko od

vody, nejsou tam ani kamna pro vaření v případě nepohody - všichni tu zkázu nelze ano domyslit!

Hoši Jižního kříže teď dávají hlavy dohromady, něco si domlouvají, pak volají svého vedoucího Ostrříže a cosi mu vykládají. Ostrříž potřásá hlavou, zdá se, že není příliš nadšen, ale nakonec se přece jen obrací k Bobříkům a mluví: „Naši hoši vám navrhuji,

65

aby se o srub zápasilo ve dvaceti různých /úvodech - který oddíl jich více vyhraje, ten jej obsadí."

Zdeněk pohlédl na svůj oddíl, ale jeho chlapi horlivě přikyvovali.

„Určitě to vyhraje!" šeptal dychtivé Radek, „a nikdo nás nebude moci vinit z toho, že jsme je do toho dřevěného srubu nějak nutili. Sami si to navrhli - tak co?"

„Každý oddíl střídavě navrhne vždy jeden závod - a v tom budou závodit za svůj oddíl buď jednotlivci či dvojice, nebo i více hochů-podle toho, kolik lidí závod bude potřebovat.

Souhlasíte?" ptal se Ostrříž.

Bobříci souhlasili. Vše bylo jasné. Dali Jižnímu kříži přednost v navržení prvního zápasu. A byl to závod ošemetný, i když v něm závodil za každý oddíl jen jediný chlapec. Asi dva kroky od vodní hladiny byl zatlučen kolík a závodník měl odsud k němu co nejrychleji běžet, oběhnout jej a vrátit se zase zpět. Ale když v rychlosti při otáčce kolem kolíku zaběhne setrvačností třeba jen krůček do vody, je diskvalifikován a svému oddílu závod prohrává. Oběh-nou-li kolík oba soupeři správně, bez namočení, vítězí ten, kdo závod zaběhne rychleji. Protože jako první bude závodit vždy ten oddíl, který závod navrhl, startuje chlapec Jižního kříže. Je to čiperný hoch středního vzrůstu, oddílem jednohlasně navržený. Zřejmě má v oddíle pověst výborného běžce. Na daný start se rychle rozbíhá, ale už v druhé třetině dráhy ke kolíku - snad trochu předčasně - běh zmirňuje, aby nezaběhl do vody.

Standa šeptá k Lojzkovi: „Jen ať brzdí! Ještě víc, ať brzdí! Ztrácí tím několik vteřin!" Jižan obíhá teď opatrné kolík, přesně kontrolován, za vzrušeného pokřiku obou oddílů a vrací se zpět největší rychlostí. Stopky ukazují čas 19,4 vteřiny. „To udělám za patnáct!" jása Jiřík, nejrychlejší chlapec Bobříků. Vyletěl od startu jako šíp. Nebrzdí, je dost času! Má sílu v nohou na to, aby zabrzdil až těsně před kolíkem. Ale odvaha se mu nevyplatila! Prudké zabrždění, smyk po mokré trávě - a Jiřík je až po kolena ve vodě. Tím je vyřazen a Jižní kříž vede jedním bodem!

Bobříci jsou trochu otřeseni, zmáčený Jiřík se vrací zdrceně od vody a převléká se do suchých tepláků a prezůvek. Jižní kříž je viditelně rád, že vyhrál první závod, ale nikdo z jeho chlapců

66

se netváří posměšně, vítězoslavně, ani se nechechtá Jiříkově nehodě. Bobříci to oceňují.

A teď navrhují oni: každý oddíl dá k závodu dva členy na vyslání a přijetí jakékoliv zprávy o 25 písmenech morseovkou. Pro Jižní kříž sestaví zprávu Zdeněk, pro Bobříky Ostříž. - Vítězí na celé čáře Bobříci, vždyť cvičí signalizaci na každé výpravě, při mnohých hrách. Jižní kříž morseovku skoro ani nezná, učí se ji honem teprve zde z příručky!

Třetí závod: Jižní kříž určuje, že za každý oddíl tříčlenné družstvo udělá ohniště na beztravném kousku země a na něm uvaří šálek vody. Závodí obě trojice současně. A vyhrávají opět Bobříci! Nejen, že se jim voda dříve vaří, protože našli vhodnější dřevo, ale měli i účelněji postavené ohniště a pěkně ohraničeno kameny, aby se oheň nerozlézal. Bobříci vyhrávají tedy již dva závody za sebou - a teď je ještě řada na nich, aby vymysleli čtvrtý. Břetík, vedoucí Žluté, se lišácky podíval na nebetyčnou borovici a už hlásí pravidla:

Závodník vyleze až do její špičky, tam utrhne šišku a hodí ji jednomu ze svých spoluzávodníků. Ten ji musí chytit.

Nechytí-li, závod prohrál. Když nechytí ani závodník druhého oddílu, rozhodne mezi nimi lepší čas, stopnutý pádem šišky

na zem. Chytí-li oba závodníci, vítězí ten oddíl, který má nejdříve šišku v rukou chytače.

Jižané jsou již tak dost zneklidnění převahou Bobříků, a když teď Lojzek vylezl ještě do špičky stromu hravě jako veverka a Svatík shozenou šišku mistrné zachytil, jdou do závodu se strachem. Jejich šplhač sice lezl právě tak rychle jako předtím Lojzek - ale chytač šišku nechytí! A tím mají Bobříci ze čtyř závodů už tři vyhrané!

Blíží se poledne. Jižní kříž navrhuje udělat ještě jeden - pátý - závod a pak souboj přerušit, aby chlapci mohli vařit oběd.

Bobříci souhlasí. Ostříž tedy oznamuje znění pátého závodu: závodník musí přinést do pěti minut pět listů nebo větévek různých stromů a všech pět správně určí. Za Jižany běží pro listy vytáhlý a dosti zkušeně vypadající hoch - a vrací se s nimi ještě asi o minutu dříve než Bořek ze Zelené družiny. A přece Bořek vyhrává! Jižan si totiž spletl větévku jedle se smrkem. Za stavu 4: 1 se závodění přerušuje.

Vaření začíná. Zdeněk s Jendou otevřeli srub a někteří hoši
67

jejich oddílu vaří na obrovských kamnech v kuchyni.

„Barbuchy“ Bobříků (stravování dvou či tří chlapců ze společných zásob) zahajují svou činnost. Všude mezi nimi je plno veselí, kamarádkého škádlení a smíchu.

Zato u Jižanů je nálada pod psa. Jejich chlapci mají různé žertovné přezdívky. Preclíček, Šupitka, Pimpi, Hulihul, Kandradas a jiné. Ale hoši jsou zamlklí, zaražení a s netajeným obdivem a úžasem pozorují Bobříky. „Kam se na vás hrabeme!“ máchne beznadějně rukou Jižan Pimpi, „potřebovali bychom se od vás moc a moc učít!“

Vidí krásně vyrovnané torny Bobříků v družinových řadách na trávě před srubem, líbí se jim vynález „barbuch“ i to, jak jsou Bobříci mezi sebou kamarádští, úslužní a jakou mají výzbroj. Chlapci obou oddílů se vzájemně dávají do hovorů, Bobříci se mísí s Jižany, ti zase přicházejí za nimi i do kuchyně ve srubu, navazují se rychlá, chvilková přátelství. Jižan půjčuje Oldovi

nůž na konzervy, aby Olda pro svůj nemusel do torny. Čenda - Bobřík dává Pávovi z Jižního kříže cibulku na míchaná vajíčka. „Jsou to vlastně docela prima kluci,“ říká o Jižanech Čenda.

Ale hned po obědě a po zahlazení ohnišť a umytí šálků je konec příměří - a boj znovu začíná. Jižané se tváří už předem poraženecky, že je jich Bobříkům až líto. Do každého závodu jdou s hlubokou nedůvěrou v sebe, Ostříž je až příliš zdatný na jejich chabé zkušenosti a schopnosti a dokonce už vyslal čtyři hochy do druhého - toho nedobrého - srubu, aby mezitím jej trochu vyčistili, připravili a udělali v něm vše, co je v jejich silách, aby týden v něm nebyl pro Jižany příliš krutý. Nemají nejmenší naději na vítězství!

Jižané s nedůvěrou pozorují Gustu a Standu, jak obcházejí své kamarády a něco si s nimi šuškájí. Zřejmě je podněcují ještě k většímu výkonu v dalších závodech, aby porážka Jižanů byla ještě drtivější.

Ale co to? Štěstí se teď nějak obrací ve prospěch Jižního kříže, ať si ti dva, Gusta a Standa, agituji a povzbuzují Bobříky jak chtějí! Téměř každý závod, někdy i dva za sebou, vyhrávají teď Jižané!

„Co jste to měli kluci, k obědu?“ směje se na ně Lojzek. „že vám ten váš Ostříž namíchal do jídla nějaký ten doping, nebo jak se to jmenuje, vidle?“ Nemyslí to vážně, ale přesto náhlé úspěchy

68

Jižanů jsou velmi překvapivé a po předchozích porážkách až nepochopitelné.

Jižané se jen usmívají a jejich zdeptané sebevědomí začíná stoupat každým vyhraným závodem. Poměr bodů se zvolna ale jistě vyrovnává. Vyhrávají i tak obtížný a pro ně nezvyklý závod, jaký navrhl za Bobříky Zdeněk:

Pětice hráčů za každý oddíl ve střídavých vlnách vbíhají do lesa -bez tužek a bez papírů -a tam hledají a prohlížejí asi stovku očíslovaných lístků s jedním písmenem na každém.

Seřadí-li se písmena dle čísel, dají souvislou zprávu. Lístky však musí hoši nechávat v lese, jejich čísla a písmena nosí z lesa ke svému oddílu jen v paměti! Který oddíl sestaví zprávu dříve, vítězí. A jak již řečeno, byli to opět Jižané!

Teď po tomto vítězství znovu jásají a sami se diví, jak je to možné! Tento závod ještě neznali, zatímco u Bobříků jsou podobné hry k cvičení paměti i důvtipu běžné při každé nedělní výpravě!

Se střídavými výsledky následuje ještě několik dalších závodů, určení světových stran dle slunce a hodinek, kdo rozdělá dříve oheň bez papíru, dojít poslepu ke vzdálené plechovce atd. Napětí se stupňuje každým závodem a vzrušení vrcholí, když poslední - dvacátý - se končí a výsledek je nerozhodný - deset ku deseti!

„Tak co teď?“ zeptal se bezradně Ostříž. „Přece nezačneme znovu??“ - Ale Zdeněk si věděl rady—vždyť už během posledních závodů měl o tom krátkou poradou s Jendou a s vedoucími družin. Také jiní starší hoši se jí účastnili.

„Když jsme vařili oběd,“ pravil, „prohlédli jsme celý srub. Byli jsme i nahoře v podkroví. - A myslíme si, že když se trochu uskrovníme, vejdemo se tam všichni, vy i my! Vás je méně a máte jen deky, tak se ubytujete nahoře na kavalcích, my se spacími pytli vydržíme na holé podlaze ve společné místnosti dole. Program si obstará každý oddíl sám, ale jistě některé velké hry podnikneme dohromady. Co tomu říkáte?“

Jižané s nadšením souhlasili. Vždyť to bylo to nejmoudřejší řešení celé situace. K večerní se spustil tichý déšť, ale v Modřínovém srubu za svitu ohně v krbu oba chlapecké nárůdky zpívaly společně některé písničky, jiné se učili jeden od druhého. Vyprávěly se příhody ze života obou oddílů, hoši se sblížili ještě víc a další dny se pak jejich přátelství jen utužilo.

Když se na konci týdne Bobřici s Jižním křížem loučili a rozcházelí, chlapci si vzájemně dávali své adresy na dopisování, oddíly o sobě věděly a znaly vše.

A jen jednu věc Bobřici Jižanům na sebe nepověděli: že na návrh Gusty a Standy začali tehdy v první den svého setkání úmyslně některé závody tajně a nenápadně prohrávat, aby Jižané nebyli pokořeni porážkou - a hlavně aby nemuseli do nevhodného dřevěného srubu!

ZÁHADNÉ ZMIZENÍ RUDY KONVÁŘE

Každou zimu - a zejména, když je tuhá a mrazivá - tak si na ten příběh vzpomenu. A také tehdy, když náhodou zabrousíme v Praze na Letnou, do třídy Obránců míru, a jdu či jedu kolem domu č. 5, kde příběh začal.

V letech 1926 - 1930 jsme měli ve sklepě tohoto domu malou klubovničku, kde jsme se scházeli několikrát týdně. Ohavnost uhelného sklepa jsme velmi pracně - a jen částečně - zahladili pobitím jeho stěn jednometrovými prkny. Ta jsem nosil po řady týdnů na ramenou až z Templové ulice v Praze I, kde jsem byl tehdy zaměstnán u papírenské firmy. Dostával jsem je tam zdarma z balíků, v nichž papír přicházel do skladu z papíren.

Byla to veliká sláva, když jsme poslední prkno přibíli skobami na věčné se drolicí vlhké zdi - a dvojnásobná sláva pak vypukla, když se mi po dalších několika týdnech podařilo vyprošenými zbytky barevných laků a kartáčků na zuby - coby štětce - vykouzlit na pobitých stěnách Indiány, jedoucí na vzpínajících se koních, ohnivý západ slunce, totemy a jiné nádhery.

Udělali jsme zde s hochy i dřevěná sedátka pro každého z nich, náčelnické křeslo, vše opět z prken, přinesených z Templové ulice. Byl zde i umělý táborový oheň s červenou žárovkou uvnitř hranicky - a mnoho jiných pěkných - byť primitivně vyrobených - věcí.

Tady jsme pracovali, učili se, pořádali jsme divadelní besídky na miniaturním prostoru, tady byla konána i smuteční

slavnost za našeho člena Pepu Pokorného, když zemřel na zápal mozko-

70

vých blan, zbytečně uhnáný tím, že zásadně nenesl ani v největších mrazech čepici - zde jsme slavívali své vánoční nadílky s rozzářeným stromečkem a chvojím, rozvěšeným po barevných stěnách.

A sem také přišel mezi nás nováček Ruda Konvář. Bylo mu tenkrát třináct roků. Hoch na svůj věk silný, pracovitý, v jádru dobrý. Brzo po vstupu k nám odložil své obvyklé klukovské nectnosti, jako je hrubá mluva, výbušnost, sobectví, přizpůsobil se ochotně našemu prostředí.

V naší kronice z těch dob je o něm také řada zápisů, z nichž první zde opisuji:

„Ruda se hned napoprvé proslavil svým novým, nepromokavým kabátem (říkal mumantlík!), který si vzal na Velikonoční robinsonádu. Starost dobrého tohoto 'gambusína o svůj mantlík byla skutečně dojemná. Nejedl dřívě, dokud nepohlédl na svůj mantlík a nelehl si dřívě, dokud nenarovnal mantlík. Dvacetkrát denně se nás ptal, jestli má mantlík na torně dobře „udělanej“ a my mu dvacetkrát odpovídali, že „jo“! Pak jsme mu to říkali, i když se neptal, což ho velmi blažilo!“

Byl zapálen pro vše zálesácké. Kdesi na pile v Krkonoších objednal jasanové hranoly a vyráběl z nich báječné luky. Na táboře sbíral květiny, vyřezával, robil sedátka k ohni. A zase jeden kronikový výňatek o něm:

„V rámci svých zálesáckých snah uvařil nám Ruda kteréhosi dne z různých travin, bobulí a kytek „polévku Indiána Ikoona“, po které jsme se několik dnů potáceli mezi životem a smrtí. Jenom Rudoví nic nebylo a on tvrdil, že i my budeme vůči této polévce tak odolní jako on, až prý ji budemejíst vícekrát! Přes tyhle utěšlivé přísliby jsme však Růdovu polévku Indiána Ikoona už nikdy do táborového jídelníčku nepřipustili...“

A přece jakkoliv byl Ruda veselý brach a v kronikách byla o něm napsána nejedná veselá podařená historka, zmizel jednoho dne z našeho života tak podivně a nečekaně, jako snad žádný jiný chlapec.

Na přelomu roku 1928 až 1929 nastaly mimořádné a po celé týdny trvající mrazy, byla to ona pověstná zima století. Napáchala nevyčíslitelné škody na ovocném stromoví, byly i těžké polomy v lesích pod sněhovými závaly, kmeny stromů pukaly mrazem a zvěř takřka vyhynula.

71

Na jednu schůzku v této bezútěšné zimě se Ruda nedostavil! Bylo to jeho první vynechání - a při jeho nadšení to bylo cosi neuvěřitelného, neslýchaného. A nikdo nevěděl proč - až do chvíle, kdy najednou na plaňková dvířka naší klubovny zabušili - a dovnitř vtrhli dva muži.

Legitimovali se jako pracovníci policie - a hned, kde prý máme Rudu schovaného - utekl prý z domova kvůli něčemu ve škole a že bude ukrytý tady někde v klubovně, nebo v jiném sklepě! Marně jsem se zařikával, že o Rudovi nevíme a že jej čekáme na schůzku - a tady že není! Muži prohledali velmi důkladně všechny sklepy a sklepní prostory celého domu - bezvysledně ovšem - a opustili pak s výrazem hluboké nedůvěry k našim výpovědím sklep.

Rudu však nenašli ani nikde jinde - a když se Ruda nevrátil domů ani v příštích dnech, byl vyhlášen za nezvěstného. Od jeho rodičů jsem se jen dozvěděl, že Ruda - ač hoch krajně slušný a ukázněný - dostal prý ve škole trojku z mravů, o které byl přesvědčen, že šiji ani trochu nezaslouží! A z lítosti nad touto křivdou odešel z domova! Ale kde je?

Mrazy dostupovaly již po několik týdnů minus pětatřiceti stupňů, vyjít ven, i jen na chvíli bylo skutečné utrpení - kde se tedy může Ruda zdržovat za takových podmínek? Je snad ukryt u někoho v Praze? Nevěřil jsem tomu. Jak jsem Rudu znal, obával jsem se, že spíše živoří někde o samotě pod širým

nebem, mrzne možná v nějaké vlastnoručně udělané chýši, či v podobném jiném příbytku.

Byl jsem otřesen tím, co se stalo, ale ještě více tím, co by se mohlo stát. Vyžádal jsem si u firmy dovolenou (tehdy čin velmi odvážný a neobvyklý) a jel jsem vlakem asi 150 kilometrů do kraje, kde jsme v létě měli tábor. Domníval jsem se, že by Ruda mohl být ukryt tam kdesi u někoho na samotě. Znali jsme tam několik lidí, kteří tehdy neměli rádio - a tak by se Rudoví mohli hravě podařit úkryt u nich nalézt. Ale Ruda tam nebyl! Napolo zmrzlý doharcovoal jsem pozdě v noci zpět domů s nepořízenou.

Za tři dny - po těžkých sněhových vánicích - jsem vyrazil na pátrací výpravu znovu. Tentokrát pěšky, do Prokopského údolí za Prahou. Vzpomněl jsem si, že tam ve vysokých skalních stráních je až u vrcholků skal jeskyně, o které jsme kdysi hovořili,

72

že by se v ní dalo bydlet. (Později zde skutečně také bydlela rodina nezaměstnaného dělníka s malými dětmi!)

Byl jsem skoro přesvědčen, že tam Rudu najdu a zuřil jsem sám na sebe, že mne to nenapadlo už dříve! Více než dvě hodiny jsem se škrábal a šplhal po hluboce zasněžené a zledovatělé skul ni stráni, velmi příkré a plné říms a výmolů, do nichž jsem se propadu! sypkým sněhem, než jsem se dostal do blízkosti jeskyně.

Na mé volání zezdola ze silnice mi nikdo sice neodpovídal, ale přesto jsem se chtěl přesvědčit, třeba najdu v jeskyni alespoň nějaké stopy po Rudoví - třeba také spí - nebo mně neodpovídá úmyslně - a třeba je tam dokonce mrtvý, zmrzlý na kost! Nemohu vypsát, jakou úzkost jsem cítil při představě, co uvidím, až stanu u vchodu do jeskyně! Zezdola, když jsem ještě stál na silnici, se mi zdálo, že jsem ve vchodu do jeskyně postřehl jakýsi pohyb.

Nyní, když už jsem byl jen několik metrů pod jeskyní, poznal jsem, co to bylo: mrazem spálené ojínné slaboučké křoví, jež

se občas pohybovalo při náporu vše šířajícího ledového větru.

Rukavice jsem už dávno měl rozřezané od ledu a ostrých skalisek, z nichž vítr odvál sníh, moje ruce byly znecitlivělé a roze-drané. Kousek po kousku jsem zdolával poslední metry k jeskyni.

A jak jsem byl zklamán - pak ale nakonec zase rád - že jsem tu Rudu nenašel! Jeskyně zela prázdnotou, ani stopa zde nebyla po komkoliv.

Cesta dolů mi trvala ještě déle, než nahoru, i když jsem několik metrů letěl po ledu rychleji, než mi bylo milo a zdrávo. Domů jsem přišel pozdě večer, zvalený od sněhu, s oblekem zledovatělým až k límci kabátu, s nohavicemi kalhot ztvrdlými sněhem a ledem jako dvě plechové roury.

A zase ubíhaly dny nejistot, mrazy nepřestávaly a dostupily již výše čtyřiceti stupňů minus - ale po Růdovi jako když se zem slehne! Ještě několikrát jsme měli v klubovně a přilehlých skle-peních důkladné policejní prohlídky, vyptávání, vyslýchání, hledal jsem Rudu na vlastní pěst po různých dalších místech i já sám - ale vše marno!

Až posléze se případ rozuzlil nečekaně sám.

Kteréhosi dne večer, když rtuť teploměru klesala až pod čtyřicítku, zažila posádka četnické stanice v Třeboni neobvyklý případ. Do místnosti se vpotácela postava, spálená a zčernalá v tváři mrazem a ledovým vichrem, v obleku obaleném sněhovou a le-

73

dovou krustou. A když byla po delší době schopna promluvit, řekla:

„Já jsem Rudolf Konvář z Prahy - já jsem odešel z domova - dostal jsem se pěšky až sem - spal jsem po lesích, v krmelcích, ve stozích slámy - ale dál už nemůžu -já už jsem třetí týden na cestě - už je konec - se mnou je konec - mně už je všechno jedno - -já už chci jen konec všemu -"

Samozřejmě, že Ruda byl - po lékařském ošetření omrzlin - druhý den dopraven do Prahy k rodičům, ale oddíl -ani já - jsme jej už nikdy nespatri! V dalších dnech byl vypsán ze školy (chodil do IV. ročníku měšťanky - dnešní devítka - tehdy nepovinného) a aby prý neměl hanbu v okolí, dali jej rodiče daleko od Prahy na učení krejčím.

Už dávno přestaly halasit chlapecké hlasy v naší sklepní klubovniče. Řadu dalších kluboven jsme pak ještě vystřídali, špatných i dobrých, ale naše kroniky, z nichž je vypsán i příběh Rudy Konváře, jsou pořád s námi. A v nich by jste mohli číst ne jeden zajímavý příběh ze života obyčejných městských chlapců.

Snad některý z nich ještě napíšu.

PŘÍBĚH ZE TMY

„Kdybych já si jen vzpomněl,“ zamnul si úporně bradu stařík Ben Wilkins, „kde ono se to stalo! Jak se to hnízdo tam dole na jihu jmenovalo!“

Seděli jsme za tmavého sychravého večera u ohně v dolíku mezi dřevěnými chatami v kraji rozrytém stavbou dráhy. A jako všechny večery předchozí i dnes jsme jako na smilování čekali, až Ben Wilkins začne dolovat v paměti některý ze svých podivných příběhů, které zažil nebo slyšel - či snad si i vymyslel -během těch šedesáti let života na stavbách silnic a železničních tratí.

„Ale, to je přece fuk, kde se to stalo!“ pobídl teď netrpělivě kdosi Bena. „Stejně si na to nevzpomenete - a my to místo jistě neznáme! Tak jen povídejte!“

74

Ben se po nás nepřítomně rozhlédl, ještě nás chvilku potnípil mlčenlivým zapalováním dýmky a pak začal:

„Takové opravdu docela malé hnízdo to bylo, ale vedla tam dráha a pro všechny ty farmy na desítky kilometrů cesty to bylo město. Třikrát do roka se sem sjížděli farmáři se svými stády, aby je napěchovali do nákladních vlaků a poslali dál na východ, do velkých měst na jatky.“

Byla to vždycky náramná událost pro celý kraj, a ta se nemohla vyřídit za den! A tak každý farmář měl v městečku někoho známého, u kterého se svými kovboji přespal - ačkoliv v tu noc se moc nespalo nikdy - a teprve druhý den pak zase hajdy zpátky na svou farmu do samoty.

Dlouho jsem věděl i jak se jmenoval majitel usedlosti, co se to u něho stalo! I to jsem ale už zapomněl! Ted' už jen vím, že jeho synovi, asi dvacetiletému mladíkovi, říkali Fred Tenkrát tam měli na noc ve stavení asi deset hostů a ještě několik dalších přišlo jen tak na večerní kus řeči. Všude bylo plno veselí, hovoru, smíchu, jen ale Fred kupodivu byl toho dne nezvykle zamlklý a nikdo z něho nemohl dostat kloudné slovo! Otec s matkou nad ním udiveně kroutili hlavou. Změna v jeho chování, jindy tak veselém a bezstarostném, byla příliš nápadná.

Odpovídal jednoslabičně, sám žádnou řeč nezačínal, a přátel, kteří k nim přijeli, se stranil. Otec byl na něj proto také dost roz-mrzelý a nakonec se vzdal všech pokusů, nějakho rozhybat. Nikdo se bohužel už nikdy nedozvěděl, co způsobilo u Freda tuto jeho podivnou a nápadnou změnu v chování! Byla to snad jen náhodná špatná nálada - nebo cítil Fred opravdu nějakou předtuchu toho, co se mělo stát v nejbližších hodinách? Kdož ví!

Nastal večer a rozlehlá přízemní místnost usedlosti byla přeplněna hlučnými hosty. Fred seděl podmračeně v koutě a hleděl oknem ven do neproniknutelné tmy. A pak už šlo všechno ráz na ráz. Matka potřebovala vodu na mytí nádobí. Podala vědro Fredovi a řekla: „Přines vodu z pumpy!“ Ale Fred se k tomu neměl. Říkal, že se mu teď zrovna nechce ven a že snad voda není zapotřebí - a nádobí, že se může stejně umýt až ráno! Matka na něj hleděla s údivem. Ještě nikdy se Fred tak hloupě a nepochopitelně nechoval, nevytácel - a donášení vody ze dvora z pumpy v těžkém džberu, to byla vždy jeho práce! Pak se do toho vmísil Fredův otec: „Tak snad abych šel pro vodu

nakonec ještě já sám - co?" vzkřikl na Freda tak nakvašeně, že se nejbližší hosté až začali po nich otáčet a rozhovor sledovat. Fred vstal. V tváři byl bílý jako stěna. Bylo více než zřejmé, že mu není nijak dobře - že se něčeho bojí - že má očividný strach vyjít ven do tmy na dvůr k pumpě! Ale z čeho měl mít strach takový zdravý dvacetiletý člověk plný života a síly? Chvilí znovu váhal. Pak vzal od matky vědro a zvolna krácel ke dveřím z místnosti na dvůr. Na prahu se ještě zastavil, otočil se tváří do místnosti, pomalu přešel zvláštním pohledem všechny přítomné - a vykročil do tmy.

Zábava v místnosti se zase rozproudila. Všude bylo plno hluku, hovoru a smíchu. Ale za malou chvíli se ozval ze dvora hrozný výkřik. Fred tam cosi volal - a nebylo už pochyb - volal o pomoc!

Lidé stojící či sedící nejbližší u oken volání zaslechli. Byl mezi nimi i Fredův otec. S úžasem a rozechvěním začali vybíhat ze dveří na dvůr. A tu odněkud shůry z výšky slyšeli Fredův zoufalý hlas: „... .pomoc, pomozte mi, jsem tady - nahoře - unáší mě - drží mě - pomoc - pomoc..."

Lidé začali také volat a hledat, v neproniknutelné tmě však neviděli nic. Ani narychlo přinesená petrolejová lampa - a za ní i po chvíli zapálené věchty slámy a sena tmu do výšky natolik nerozehnal, aby se vidělo, co se tam nahoře děje, kde Fred je, odkud to volá jeho stále slábnoucí vyděšený hlas.

Freda už nikdy nikdo nespatriil ani živého, ani mrtvého! Úvah, které měly záhadný problém vyřešit, nebylo mnoho. Kdosi tvrdil, že Freda mohl unést nějaký mimořádně silný orel nebo kondor, zabloudilý sem z hor. Odborníci tuto domněnku však rázně odmítli - žádný známý pták dravec nemá tolik síly, aby dokázal vynést do vzduchu dospělého muže, nadto se ještě zoufale bránícího.

Tehdy se také začínalo létat s balóny. Normální dnešní letadla ještě nebyla! Snad tedy některý z balónů ve tmě měl spuštěno kotevní lano s hákem a to Freda zachytl? Byla by to

neuvěřitelná náhoda, ale lidé se k této myšlence pořád vraceli, když neměli vysvětlení rozumnější. Brzy ale došla spolehlivá úřední zpráva, že v ten den nebyl hlášen přelet žádného balónu tímto krajem. Za tmy ostatně balóny nelétaly vůbec! Pátrání uvázlo na mrtvém bodě - a už se nikdy neobnovilo. Tajemství zůstalo nerozluštěno.

Skoro dvě desítky dospělých vážených občanů, svědků téhle podivné události, včetně Fredových rodičů, podepsaly slavnostně

a pod přísahou na radnici v městě pravdivost celého případu - a je to tam dodnes někde v archívu - i když ti lidé sami dávno také již nežijí..."

Ben dovyprávěl. My jsme všichni mlčeli. Nikdo se na nic neptal. Oheň ještě pořád páchl dehtem z odřezků a štěpin pražců a jeho kouř stoupal k černé obloze.

„Kdybych já si jen vzpomněl, kde se to stalo! A tak dlouho jsem to věděl!" zahučel pak ještě jednou Ben, jen tak, spíše sám pro sebe, a vyklepal svou dýmku.

Několik z nás už vsedě na hromadách pražců klímalo. Byli jsme udřeni jako koně. To víte - stavět trať, to je fuška!

MŮJ PRVNÍ PŘÍPAD

„A hlavně mlčet!!" vyštěkl na mne ten člověk za svým ředitelským stolem a zavrtal se do mne očima tak, jako by mi chtěl vniknout až do duše, a přesvědčit se, zda splním jeho požadavek.

„Nepovídat nic, co tady uvidíte nebo hlavně uslyšíte! "

„Ano, pane!" vydechl jsem rozechvěně.

„A večer se nedívat na hodiny a nepraštit s prací jako zedník!" burácel dále ke mně přes své papíry na stole.

„Ano, pane!" vyhrkl jsem tímže ochotným hlasem jako předtím.

„V kancelářích se s nikým moc nebavit a dělat jenom svoje!"

„Ano, pane!" V té rozmluvě bych byl slíbil všechno možné i nemožné, jen abych byl přijat. Stál jsem v pracovně ředitele soukromé detektivní kanceláře, moje vysvědčení z obchodní

školy leželo na stole spolu s mou krasopisně psanou žádostí o místo - a sen mých rodičů, že budu úředníkem někde za zlacenými okénky spořitelny či banjey, se už dávno rozplynul jako nesplnitelný.

Narodil jsem se do těžké doby nezaměstnanosti, kdy dostat dobré místo bylo nemožné - a špatné jen velmi ztěžka. A teď tady snad ryba zabere - snad mě ten blahobytně vypadající muž přijme, snad budu konečně mít zaměstnání, budu si vydělávat peníze - a k tomu ještě v detektivní kanceláři, já, náruživý čtenář detektivních románů!

76

77

Ředitel vyslovil ještě několik dalších podmínek, já na všechny řekl své „Ano, pane,“ - a pak se nemožné stalo skutečností, byl jsem přijat za kancelářského praktikanta.

V pozdějších dnech jsem se seznámil s několika úředníky a pěti detektivy, kteří tvořili personál ústavu. Ještě později pak jsem mnohdy porušil některé své sliby, dané řediteli při přijímacím pohovoru, a přišel jsem i o všelijaké iluze, co zde zažiju.

Byl jsem určen jen pro to, abych vyřizoval nadiktovanou mi korespondenci, vždy jenom bezvýznamného obsahu, abych se staral o kancelářské potřeby a vedl příruční pokladnu s několika-stovkovou hotovostí.

Detektivové měli ovšem činnost zajímavější - a někdy z ní tu a tam utrousili nějakou zmínku, mnou jen náhodně zaslechnutou.

Ale měl jsem dojem, že kromě případů, které jsme všichni - i já - zhruba znali, jsou zde přece jen ještě nějaké jiné, ty pravé, vzrušující, nebezpečné a napínavé, jako z detektivních románů vystřižené. O těch však detektivové přede mnou zřejmě mlčeli. A přece jsem se jednou k takovému případu shodou okolností dostal!

To už jsem byl v ústavu asi půl roku, když k nám kteréhosi dne přišla starší paní, vyděšená, viditelně rozechvěná a vyžádala si rozhovor s naším ředitelem.

Uvedl ji do své pracovny, oddělené od ostatních kanceláří dveřmi s těžkými látkovými závěsy a za chvíli potom zavolal do pracovny detektiva Macnera. Rozmluva ve třech trvala asi hodinu. Paní potom odešla a detektiv Macnér vyšel z ředitelny až za delší dobu po ní.

Vypadal dost znepokojeně či snad mrzutě, neuměl jsem tehdy ještě přesně číst výrazy z lidské tváře. Za chvíli potom ale přistoupil k mému stolu a zeptal se mne: „Měl byste dnes večer čas? Tak asi snad do půlnoci?“ Překvapeně jsem přikývl. „Podívejte se -“ začal pan Macnér opatrně ukusovat, „Máme tu případ - chceme ho dnes večer - či snad v noci - řešit - a bylo by dobře, abychom na to bylo dva, může to být dost nebezpečné. Ale moji kolegové Štrunc a Blenkl mají jinou práci, Hodač je nemocen a Tiller si jako na potvoru vzal včera dovolenou a je někde mimo Prahu.

Tak zbýváte jenom vy - z úředníků nepůjde nikdo, těm ani nebudu říkat... ředitel by vám ty přesčasové hodiny samozřejmě

78

platil - - ale kdybyste snad jít nechtěl, kdybyste měl strach - - nebude vás prý nutit!"

Nutit mne opravdu nemuseli! Znovu jsem přikývl a Macner mi začal povídat, o co se jedná.

Ta paní prožívá v posledních týdnech podivné příhody! Bydlí v posledním - čtvrtém - patře činžovního domu kdesi na starém Žižkově, dům je obýván asi třiceti nájemníky.

Před několika týdny pozdě večer, když už chtěla ulehnout, uslyšela tiché zaklepání na dveře bytu. Trochu se polekala, protože už bylo značně pozdě, ale přeci jen vyšla z pokoje do předsíně ke dveřím a vyhlédla kukátkem v nich do chodby. Tam byla tma, v domě bylo již zhasnuto. To znamenalo, že dům je již dole uzamčen. Kdo to může za dveřmi být? Snad

některý soused? Zeptala se tedy: „Kdo to klepá?“ Nikdo se ale neozval, jen klepání, tiché a naléhavé se znovu ozvalo.

A tu paní učinila - vzhledem k celé situaci - nepochopitelně neopatrnou věc: otevřela dveře! Vzápětí však hlasitě vykřikla, protože těsně za dveřmi, na jejich prahu stála obrovská bílá postava, matně se rýsující v odlesku světla, jdoucího sem otevřenými dveřmi z pokoje.

Paní stačila ještě prudce přirazit dveře do chodby a zamknout. Do rána nemohla usnout z rozčilení, z leknutí, i stálým nasloucháním, zda se klepání nebude opakovat. Ale nic dále se té noci už nedělo.

Druhý den se paní se svou děsivou noční příhodou v domě nikomu nesvěřila, aby se jí nájemníci - s nimiž se ostatně ani příliš nestýkala - snad nevysmáli.

Večer však čekala s velikou úzkostí, zda se návštěva záhadného přízraku nebude opakovat. Klepání se však neozvalo - a když potom i další večery byl již klid, osamělá paní začala na celou událost zvolna zapomínat, uklidňovala se a jen občas si kladla otázku, zda to nebyl snad nějaký zlý sen, přelud či cosi podobného. Ale přesně za týden - byl to zase pátek, jako minule - se celá příhoda opakovala! Když v domě zhasla všechna světla na chodbách, opět se ozvalo tiché, ale naléhavé klepání - a to několikrát za sebou.

Vyděšená paní se neodvážila teď již vyjít z pokoje do předsíně, tím méně, aby se zeptala, kdo je venku, nebo aby dokonce dveře odemkla a otevřela! Vždyť teď už věděla, co za dveřmi asi stojí.

Seděla hrůzou jakoby přimrazena potmě v pokoji hluboko přes půlnoc, až ji únava přemohla a ona u stolu usnula.

A potom se volání ozývalo už pravidelně vždy každý další pátek, někdy bral kdosi zvenčí i za kliku, (dům byl starý a kliky v něm byly z obou stran dveří) a vždy se tak dalo až po uzavření domu a po zhasnutí světla na chodbách.

„A tahle situace trvá dodnes!“ končil Macner. „Paní už je nervově zcela vyčerpaná, je zcela vyděšená - a protože je dnes pátek, tak se tam večer na to půjdeme podívat!“

I když jsem samozřejmě nevěřil na duchy a přízraky, nebylo mi moc volno u srdce - a také jsem ani dobře nevěděl, v čem ono to naše „podívání se na to“ a naše pomoc staré paní bude spočívat. Ale Macnerovy instrukce byly jasné - a zřejmě jasný měl i svůj plán.

„Dnes večer v osm hodin budete na mne čekat o tři domy dále, než je ten, do kterého půjdeme! Na nohou budete mít botky s gumovou podrážkou - oblečte se také do něčeho tmavého, abyste ve tmě nebyl moc vidět. A vezměte si s sebou baterku - a také tohle!“ Při těch lovech vytáhl z kapsy a mně vtiskl do rukou něco, co jsem viděl poprvé v životě, i když jsem už o tom slyšel. Byl to „boxer“, jakýsi železný náprstník pro čtyři prsty na ruce, na které se navlékal.

Zkusil jsem si jej a pan Macner řekl: „To kdyby snad bylo zapotřebí! Já budu mít taky něco!“ A ukázal mně revolver úctyhodných rozměrů - ale snad tehdy menší ani ještě nebyly. To mě poplašilo ještě více - ale couvnout už jsem nemohl - a také ani nechtěl!

V osm večer jsem čekal na smluveném místě. Byl podzim, na město se už dávno snesla tma - a domy se zavíraly v tu dobu v devět večer. Chodili jsme asi půl hodiny po druhé straně ulice, dívali se nenápadně, kdo do domu vchází - a potom, jsme každý zvlášť vklouzli do domu sami. „Až nahoru k půdě,“ dal mně Macner rozkaz. Tak jsem ho pak také našel přitíštěného u zamčených železných dveří na půdu, když jsem tam za chvíli po něm vylétl po schodech nahoru.

Přes zábradlí jsme měli výhled dolů do chodby čtvrtého patra, kde byly dveře, na než cosi záhadného vždy každý pátek večer klepalo. Bude to klepat i dnes? Chtěl jsem se zeptat Macnera, co bychom řekli a na co bychom se vymluvili, kdyby nás tu

náhodou objevil některý nájemník doucít třeba napůdiproprádo-
lo?

Ale Macner mně dal ještě na ulici přísný rozkaz, že v domě nesmím ani hlesnout, ani šeptem slůvko promluvit, abychom se neprozradili - a teď tady u té půdy jsem si na to vzpomněl. Tak jsem jen ždímal na ruce navlečený boxer a čekal jsem, co se bude dít.

Po době, jež se mi zdála být nevýslovně dlouhou, zhaslo v domě světlo. Zřejmě je vypnul správce domu kdesi v přízemí. Pak také bouchla domovní vrata a až sem nahoru k půdě dolehl zvuk zamykaného zámku. Všude se rozhostila naprostá tma - ale brzo jsme si na ni zvykli a naše oči začaly rozeznávat obrysy chodby pod námi a zábradlí schodiště. Postaral se o to matný odlesk z některého okna odkudsi z protějších domů. Pak jsem čekali, v hlubokém tichu přitisknutí k zábradlí a lehce přes ně naklonění dolů asi na čtvrt či půl hodiny. To už si přesně nepamatuji - ale jen to vím, že najednou kdesi pod námi v patře cosi slabě zaharašilo, snad mírně vrzlo a v tom jsme již také spatřili dole v chodbě cosi světlého, nestvůrně velkého, jak se to podivnými plouživými pohyby blížilo ke dveřím bytu staré paní - a pak již se také ozvalo klepání na ně. Macner mně stiskl paži - a neslyšně sbíhal po schodech, přičemž se v ohybu schodiště shýbl, aby obrys jeho postavy nebyl zezdola spatřen proti oknu. Běžel jsem za ním - tak zněly instrukce - a rovněž jsem se pod okny shýbl. A než jsem doběhl do druhé -protilehlé části schodiště do čtvrtého patra, už jsem cosi ulyšel. Dušený výkřik kohosi - snad Macnera? - pak hluk zápasu, něco upadlo na dlaždice a vydalo zvuk jako pád hole - a vtom již Macner volá na mne nahlas. „Světlo - rozsvítit!! - a sem - rychle sem...!!“

Rozsvítil jsem v běhu baterku a v jejím svitu jsem spatřil Macnera v zápasu se starším mužem, ale silným, na jehož ramenou zpola viselo bílé prostěradlo či co - pak jsem zakopl o cosi na zemi, upustil jsem baterku - ale nechal jsem ji ležet a vrhl jsem se zezadu na muže. Rval se s námi zoufale a

urputně, ale my dva jsme také nebyli žádní padavkové!
Macner pak něco odkopl a já viděl ve svitu ležící svítilny, že je to dlouhý smeták.

Posléze jsme neznámého muže zdolali a on se začal chvět a na-říkavým hlasem prosil o slitování. Nikdo prý zde v domě o jeho počínání neví, ani jeho rodina ne - bydlí tady naproti přes chodbu

82

- potřebuje byt té staré paní pro sebe - vlaMné pn • M >u ,},,,,,, která se bude vdávat - chtěl tedy stárnu p.ml slin »nn pí MM. i k tomu, aby se z domu vystěhovala - a luk Ityl uv. >imiii Klepat na dveře přicházival vždy jen v polek, k.i «i<!>t , '• rodina pravidelně chodila vždy věci do kinu o|i> lu m věděli - to on sám na ten nešťastny tui piul pfl*H diví, jak ho něco tak špatného mohlo ii.ipii<lnuiill V vždy prostěradlo, které podvlečenym smriakrtti /u hoval do výše, aby vypadal j;iko nějaké sit.isnlllo i i. , zase otevřela, jako tenkrát poprvé.

Nevím, jak případ tehdy právně skončil, zda mu/ wlra > u,, byl za své nezodpovědné špatné počínání nějak soudní sílí.u, , i zda mu to stará paní odpustila po jeho kajícím doznání a mnohýe h omluvách. Brzy potom, jsem totiž natezł zaměstnám v jiném podniku, který byl pro můj mladý věk vhodnější a tak můj „první případ" byl zároveň i případem posledním. Nelitoval jsem ale toho!

Edice Touha

Ilustrace Michal Kocián

Grafická úprava Jiří Vaněk

Technický redaktor Jiří Vaněk

Vydalo nakladatelství Atos

jako svou 25. publikaci

Tisk Prokrestisk

Tem. skup. 14/64 124/25/92
ISBN 80-85435-06-3